

แนวทางการวิจัยผู้รับสารเรื่องเสียงบรรยายภาพ

ภทธีรา สารากรบริรักษ์¹

บทคัดย่อ

ขณะที่เสียงบรรยายภาพในประเทศไทยกำลังพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ นักวิชาการที่ทำงานด้านเสียงบรรยายภาพทั่วโลกก็เร่งพัฒนาองค์ความรู้เชิงวิชาการเพื่อนำมาพัฒนาเสียงบรรยายภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้สื่อมากที่สุด ซึ่งหนทางที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์นั้นคือ การวิจัยผู้รับสาร

อย่างไรก็ดี การวิจัยผู้รับสารเรื่องเสียงบรรยายภาพในประเทศไทยยังมีน้อย บทความชิ้นนี้จึงต้องการสำรวจแนวทางการวิจัยผู้รับสารเกี่ยวกับเสียงบรรยายภาพ เพื่อหาช่องว่างขององค์ความรู้ที่น่าจะศึกษาต่อไป โดยสำรวจรูปแบบการวิจัย ประเด็นที่ศึกษา กลุ่มตัวอย่าง รายการ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้วิธีวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ (constant comparison analysis) จากงานวิจัย 13 ชิ้น ทั้งของไทยและต่างประเทศ

จากการศึกษาพบว่า แนวทางในการวิจัยผู้รับสารเรื่องเสียงบรรยายภาพมี 2 แนวทาง คือ แนวทางแบบดั้งเดิม และแนวทางแบบสร้างสรรค์ ซึ่งบูรณาการศาสตร์อื่นๆ เช่น วิทยาการคอมพิวเตอร์ วิทยาศาสตร์สุขภาพ เข้ามาประยุกต์ใช้ โดยผสมผสานกับการออกแบบการวิจัยผู้รับสารในแนวทางดั้งเดิม

คำสำคัญ: เสียงบรรยายภาพ การวิจัยผู้รับสาร การศึกษาผู้รับสารเรื่องเสียงบรรยายภาพ

* วันที่รับบทความ 25 พฤษภาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ 14 กรกฎาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ 20 กันยายน 2564

¹ รองศาสตราจารย์ ประจำกลุ่มวิชาวิทยุและโทรทัศน์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Audience Research Approaches to Audio Description

Phatteera Sarakornborrirak²

Abstract

While audio description in Thailand is evolving, academic research in this area is accelerating in order to gain knowledge to develop audio description that meets the needs of users. Audience research is one technique to attain that goal.

However, there is a scarcity of audience research on audio description in Thailand. Using the constant comparison analysis method, this research explored the approaches to audio description reception related to research methodology, topics of interest, participants, programs, and instruments used in 13 studies, both in Thailand and abroad.

The result revealed that there are two audience research approaches for audio description: traditional and creative. Other disciplines, such as computer sciences and health sciences, are merged with conventional research design in the creative one.

Keywords: audio description, audience research, audio description reception study

² Associate Professor, Department of Radio and Television, Faculty of Journalism and Mass Communication, Thammasat University

บทนำ

แนวคิดเกี่ยวกับเสียงบรรยายภาพ³ (audio description) เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา เมื่อราวปี 1974 โดย Gregory Frazier เมื่อเขาเขียนวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทเรื่อง *Television for the Blind* (Audio Description Coalition, 2009) จากนั้นในปี 1985 Margaret and Cody Pfanstiehl ได้ทำละครเวทีที่มีเสียงบรรยายภาพขึ้นที่วอชิงตัน ดีซี (Piper, 1988) ส่วนในอังกฤษนั้น เริ่มต้นเมื่อปี 1986 โดย RNIB (Royal National Institute of Blind People) สนับสนุนให้มีการทำเสียงบรรยายภาพในหลากหลายสื่อ ทั้งในสื่อโทรทัศน์และละครเวที ที่ Theatre Royal Windsor ด้วย (Piper, 1988)

จนปัจจุบัน เสียงบรรยายภาพได้รับการพัฒนาในหลายประเทศ โดยเฉพาะประเทศในแถบยุโรปและอเมริกา ส่วนในเอเชีย เริ่มมีการให้ความสนใจในประเด็นเสียงบรรยายภาพราว 10 ปีให้หลังมานี้ ทั้งในสายการผลิตและในแวดวงวิชาการ สำหรับประเทศแถบยุโรปส่วนใหญ่จะศึกษาเสียงบรรยายภาพในด้านการแปลภาพและเสียง (audiovisual translation) มีการเรียนการสอนทั้งในระดับปริญญาตรี โท และเอก ขณะที่ในอเมริกา มีการสอนในระดับประกาศนียบัตรเป็นคอร์สสั้นๆ และมีองค์กรทั้ง American Council of the Blind (ACB) และองค์กรเอกชนที่เข้ามามีบทบาทต่อการผลิตเสียงบรรยายภาพ การวิจัยเกี่ยวกับเสียงบรรยายภาพจึงมีหลากหลายประเด็น ทั้งในแง่มุมมองของภาษา อรรถวิสัย-ภาววิสัยในการบรรยาย แนวทางการผลิต การประเมินคุณภาพ และประเด็นปลีกย่อยอื่นๆ รวมถึงการวิจัยผู้รับสาร (audience research)

การวิจัยผู้รับสารมีบทบาทสำคัญยิ่งที่จะทำให้ทราบข้อมูลจากผู้ใช้สื่อ เป็นการวิจัยที่จะทำให้ได้รับการสะท้อนกลับ (feedback) โดยตรงว่า พวกเขา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อนั้นอย่างไร ในกรณีของเสียงบรรยายภาพ การศึกษาความต้องการ ความชอบ หรือความคิดเห็นของผู้ใช้สื่อ มีความสำคัญมาก เพราะ

³ เสียงบรรยายภาพ หมายถึง เสียงที่บรรยายเสริมเข้าไปในสื่อที่ใช้ภาพเป็นองค์ประกอบหลัก เพื่อบรรยายภาพ เช่น ฉาก ลักษณะของตัวละคร ท่าทางของตัวละคร ข้อความ โลโก้ ฯลฯ เพื่อให้ผู้ใช้สื่อสามารถเข้าใจภาพที่ปรากฏได้โดยไม่ต้องใช้สายตา-ผู้เขียน

จะทำให้ได้รับปฏิกริยาสะท้อนกลับไปสู่ผู้ผลิต โดยเฉพาะความคิดเห็นจากคนพิการทางการเห็น ทั้งคนตาบอดและคนสายตาเลือนราง ซึ่งถือว่าเป็นผู้ใช้สื่อโดยตรง เพื่อขยายองค์ความรู้และนำผลการศึกษาที่ได้ไปพัฒนาเสียงบรรยายภาพต่อไป (Braun, 2008)

สำหรับในประเทศไทย มีงานวิจัยผู้รับสารเกี่ยวกับเสียงบรรยายภาพน้อยชิ้น ชิ้นแรกเป็นวิทยานิพนธ์ของ อีรวิธ เจนวัชรลักษณ์ เมื่อปี พ.ศ. 2554 ต่อมาเริ่มมีการผลิตเสียงบรรยายภาพในรายการโทรทัศน์เป็นครั้งแรกโดยความร่วมมือของคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ กสทช. สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส และกรมประชาสัมพันธ์ ในปี พ.ศ. 2556 ผลิตเสียงบรรยายภาพให้กับรายการ *อร่อยอย่างยิ่ง* ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย และรายการ *กินอยู่คือ* ทางสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส โดย ณ เวลานั้นเป็นการทดลองออกอากาศเสียงบรรยายภาพทางวิทยุควบคู่ไปกับการออกอากาศทางโทรทัศน์ เมื่อการออกอากาศเสร็จสิ้น เสียงบรรยายภาพในทั้งสองรายการได้ถูกนำมาเป็นวัตถุดิบในการทำวิจัย ทั้งในประเด็นการถอดบทเรียนจากเสียงบรรยายภาพในรายการอาหาร (กุลนารี เสือโรจน์, 2558) หลักการในการผลิตเสียงบรรยายภาพในรายการโทรทัศน์ (อารดา ครุจิต, 2558) และการวิจัยผู้รับสารเรื่องเสียงบรรยายภาพ โดยเก็บข้อมูลกับตัวแทนคนพิการทางการเห็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ตาบอดตั้งแต่กำเนิด กลุ่มที่ตาบอดในภายหลัง และกลุ่มสายตาเลือนราง (ภัทธีรา สารากรบริรักษ์, 2558)

จากนั้น มีรายงานการวิจัยผู้รับสารซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในโครงการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพเพื่อการเข้าถึงกลุ่มคนพิการทางการเห็น ที่คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทำร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ โดยกุลนารี เสือโรจน์ และมนต์ศักดิ์ ชัยวีระเดช (2558) ได้นำรายการโทรทัศน์ที่มีเสียงบรรยายภาพตามโครงการข้างต้นมาตัดเป็นคลิปสั้นๆ ให้กลุ่มตัวอย่างชม

และสอบถามความชอบและความยากง่ายในการรับชม เก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่มกับตัวแทนคนพิการทางการเห็นในจังหวัดเชียงใหม่ ขอนแก่น สงขลา และกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า รายการที่มีเสียงบรรยายภาพที่บรรยายเร็วๆ และอัดแน่น ทำให้ผู้ชมไม่เกิดอรรถรสในการรับฟัง

ต่อมา มีการผลิตเสียงบรรยายภาพในรายการโทรทัศน์เพิ่มขึ้น ทั้งในรายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ Netflix ละครเวที พิพิธภัณฑฯ ฯลฯ สำหรับรายการโทรทัศน์นั้น ในปี พ.ศ. 2563 กสทช. ออกประกาศให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ต้องผลิตเสียงบรรยายภาพในรายการข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะหรือรายการประเภทอื่น โดยจัดให้มีบริการไม่น้อยกว่าสามสิบนาทีต่อวัน และต้องจัดให้มีเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าหกสิบนาทีต่อวันภายในระยะเวลาที่กำหนดในภาคผนวกตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการให้เข้าถึงหรือรับรู้และใช้ประโยชน์จากรายการของกิจการโทรทัศน์ (ฉบับที่ 3)

อย่างไรก็ดี แม้จะมีการกำหนดให้ผลิตเสียงบรรยายภาพในรายการโทรทัศน์มากขึ้น แต่ในแวดวงวิชาการกลับพบว่า ยังมีงานวิจัยผู้รับสารน้อยชิ้น ดังที่กล่าวข้างต้น ได้แก่ ธีรวิทย์ เจนวัชรลักษณ์ (2554) กุลนารี เสือโรจน์ และมนต์ศักดิ์ ชัยวีระเดช (2558) และภัทธีรา สารการบริรักษ์ (2558) ทั้งที่มีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาผู้ใช้สื่อเพื่อเป็นแนวทางในการผลิตเสียงบรรยายภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ บทความชิ้นนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจในเบื้องต้นว่า ในบริบทของไทยและต่างประเทศมีแนวทางการวิจัยผู้รับสารในเรื่องเสียงบรรยายภาพอย่างไรบ้าง เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ผู้ที่สนใจจะทำวิจัยผู้รับสารในประเด็นนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อสำรวจแนวทางการวิจัยผู้รับสารเรื่องเสียงบรรยายภาพ และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตการศึกษา

- ก. ศึกษาบทความวิจัยเกี่ยวกับการวิจัยผู้รับสาร (audience research) เรื่องเสียงบรรยายภาพ เฉพาะในสื่อโทรทัศน์และภาพยนตร์ โดยใช้ฐานข้อมูล Google Scholar คัดเลือกบทความวิจัยที่เกี่ยวข้องมาศึกษาวิเคราะห์จำนวน 13 บทความ
- ข. เป็นการสำรวจแนวทางในการทำวิจัยผู้รับสารเกี่ยวกับเสียงบรรยายภาพในขั้นต้น (preliminary research study) ในประเด็นการวิจัยผู้รับสารเรื่องเสียงบรรยายภาพ และเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเฉพาะเรื่องตามหลักสูตรสื่อสารวิทยาดุสิตบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ค. นำข้อมูลจากบทความวิจัยที่คัดเลือกมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยศึกษาเฉพาะรูปแบบการวิจัย ประเด็นในการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง รายการ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

ในบทความชิ้นนี้ ผู้เขียนได้นำแนวคิดเกี่ยวกับผู้รับสาร และแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยผู้รับสารเรื่องเสียงบรรยายภาพ มาใช้เป็นแนวทางในการสังเคราะห์ข้อมูลดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับผู้รับสาร

แนวคิดเกี่ยวกับผู้รับสารนั้น มีการกล่าวถึงว่า เมื่อผู้รับสารได้รับสารต่างก็ให้ความหมายสารที่ถูกส่งมาแตกต่างกันไปตามบริบทของสถานการณ์และประสบการณ์ของตน (Morley et al., 1999) ก่อนหน้านั้นในปี 1973 สจวร์ต ฮอลล์ (Hall, 1973) ก็เคยกล่าวถึงการเข้ารหัส-ถอดรหัสในการรับส่งสารว่า สารที่ผู้ส่งสารส่งมานั้นมีการเข้ารหัสไว้ และผู้รับสารจะมีการต่อรองโดยถอดรหัสผ่านชุดความหมายของผู้รับสารเอง

สำหรับประเด็นเรื่องเสียงบรรยายภาพ เมื่อผู้ใช้เสียงบรรยายภาพรับสาร เขาจะได้ยินเสียงบรรยายภาพที่ผู้เขียนบทได้บรรยายอาภักปกริยา ลักษณะท่าทาง

ของตัวละคร หรืออื่นๆ ตามที่ผู้เขียนบทสังเกตเห็นว่า เป็นส่วนสำคัญที่ต้องบรรยาย เพื่อความเข้าใจหรือเพื่ออรรถรสของเรื่อง อย่างไรก็ดี เมื่อสารนั้นไปถึงผู้ใช้สื่อ ผู้ใช้สื่อจะประกอบสร้างเรื่องราวขึ้นมาใหม่ กล่าวคือ พวกเขาจะตีความเสียงบรรยายภาพนั้นร่วมกับเนื้อหาและเสียงโดยรวมของรายการต้นฉบับ โดยจินตนาการตามความรู้และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล (Remael et al., 2015)

แต่เมื่อผู้รับสารมีความแตกต่างกัน เช่น คนพิการทางการเห็น ซึ่งมีทั้งคนตาบอด คนสายตาเลือนราง เป็นคนตาบอดตั้งแต่กำเนิด คนตาบอดภายหลัง หรืออาจมีผู้ใช้สื่อที่ไม่ได้พิการทางการเห็น เช่น ผู้สูงอายุ คนที่กำลังเรียนภาษา เด็ก ฯลฯ ประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกัน ขณะที่ผู้เขียนบทเสียงบรรยายภาพไม่ได้พิการทางการเห็น การทำวิจัยผู้รับสารจึงเป็นแนวทางที่จะทำให้เข้าใจความต้องการของผู้ใช้สื่อ และสามารถนำไปปรับปรุงสื่อให้เหมาะสม สอดคล้อง และมีประสิทธิภาพต่อผู้ใช้สื่อโดยรวมมากที่สุด

การวิจัยผู้รับสารเกี่ยวกับเสียงบรรยายภาพ

Holsanova (2016) อธิบายว่า การทำวิจัยผู้รับสารในเรื่องเสียงบรรยายภาพมุ่งเน้นไปที่ผู้ใช้สื่อกลุ่มหลัก ได้แก่ คนพิการทางการเห็น ทั้งที่ตาบอดและสายตาเลือนราง สิ่งสำคัญคือ ต้องสำรวจความต้องการของผู้ใช้สื่อหลักว่าพวกเขาชอบอะไร เข้าใจการบรรยายที่เป็นคำพูดได้อย่างไร รู้สึกมีอารมณ์ร่วมหรือไม่ จินตนาการตามได้หรือไม่ ฯลฯ ทั้งนี้ ในประเด็นเรื่องเสียงบรรยายภาพ มีความซับซ้อนตรงที่มุมมองของผู้เขียนบทเป็นมุมมองของคนไม่พิการทางการเห็น จึงมักมีคำถามเกิดขึ้นว่า การเขียนบทเสียงบรรยายภาพนั้น ให้รายละเอียดเพียงพอหรือไม่ มากไปหรือไม่ มีประสิทธิภาพหรือไม่ Holsanova (2016) ชี้ให้เห็นว่า สิ่งที่ควรใส่ใจคือเสียงบรรยายภาพนั้น สามารถเชื่อมโยงรายละเอียดไปสู่คอนเซ็ปต์ (concept) โดยรวมได้หรือไม่ วิธีที่จะทำได้เสียงบรรยายภาพที่มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่งคือ การทำวิจัยผู้รับสาร และงานวิจัยในแนวทางนี้กำลังค่อยๆ เติบโต โดยวิธีวิจัยที่นิยมใช้คือ ให้ผู้ใช้สื่อได้ประเมินรูปแบบ เนื้อหา คุณภาพ และมุมมองที่มีต่อเสียงบรรยายภาพ

สำหรับงานวิจัยผู้รับสารเรื่องเสียงบรรยายภาพที่เป็นจุดเริ่มต้นและเป็นโครงการใหญ่ในสหราชอาณาจักรชั้นแรก ก็เป็นการให้ผู้ฟังได้ประเมินเสียงบรรยายภาพเช่นกัน โดย Pettitt et al. (1996) ทำวิจัยแบบลงสนามในโครงการ AUDELTEL ซึ่งย่อมาจาก AUDIO DESCRIBED TELEVISION ในนามของ RNIB โครงการนี้ได้รับทุนจาก European Union (EU) และได้รับการสนับสนุนจากบริษัทเอกชนอีกหลายแห่ง โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้คนพิการทาง การเห็นเข้าถึงเนื้อหาในรายการโทรทัศน์ได้อย่างไม่มีอุปสรรค จึงเสริมเสียงบรรยายภาพเข้าไป และใช้คำว่า “เติมการบรรยายลงไปในช่องว่างของรายการ” สำหรับเนื้อหาที่เติมเข้าไบนั้น มีทั้งการบรรยายเรื่องการทำ ฉาก ตัวละคร และการเปลี่ยนจากฉากหนึ่งไปเป็นอีกฉากหนึ่ง

งานวิจัยชิ้นนี้มีความสำคัญอย่างมาก เพราะถือเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาผู้ฟังที่เป็นคนตาบอดและสายตาสั้น และนำมาสู่การจัดทำแนวทางการผลิตเสียงบรรยายภาพที่เป็นมาตรฐานของ Independent Television Commission (ITC) ในปี 2000 (Chmiel and Mazur, 2012) นอกจากนี้ยังเป็นต้นแบบของการเริ่มต้นการพัฒนางานวิจัยผู้รับสารเรื่องเสียงบรรยายภาพต่อมาอีกด้วย (Braun, 2008)

อย่างไรก็ดี แนวทางการผลิตเสียงบรรยายภาพที่เป็นมาตรฐานหลายแนวทาง เช่น Independent Television Commission (2000), The American Council of the Blind (2010) ต่างเน้นย้ำให้ผู้เขียนบทและผู้ลงเสียงบรรยายภาพบรรยายอย่างเรียบง่าย และเป็นกลาง (neutral) ไม่แสดงความคิดเห็น และให้บรรยายตามสิ่งที่เห็น โดยการให้ “บรรยายตามสิ่งที่เห็น” นั้นมีการกล่าวถึงในแนวทางการผลิตเสียงบรรยายภาพอยู่บ่อยครั้ง เช่น แนวทางของ Snyder (2014: 43) ที่ใช้หลักการว่า WYSIWYS (What you see is what you say) คือ การบรรยายในสิ่งที่เห็น ขณะที่แนวทางของ Clark (2007) ก็เป็นไปในทิศทางเดียวกันคือ ให้บรรยายในสิ่งที่สังเกตได้

ต่อมา มีนักวิชาการและนักวิจัยตั้งข้อสังเกตในประเด็นนี้ว่า ควรบรรยายแบบภววิสัยหรือไม่ นอกจากนี้ ยังมีข้อถกเถียงว่า อะไรที่ควรและอะไรที่ไม่ควร

บรรยาย ควรบรรยายด้วยมุมมองแบบใด แบบการเล่าเรื่องหรือมุมมองแบบบุคคลที่ 3 การใช้ภาษาควรเป็นแบบเฉพาะเจาะจงหรือใช้คำกว้างๆ ควรบรรยายแค่สิ่งที่เห็นหรือควรตีความบ้าง ข้อถกเถียงต่างๆ เหล่านี้ส่งผลให้การวิจัยผู้รับสารได้รับความนิยมนมากขึ้น เพราะเป็นหนทางในการหาคำตอบว่า แท้จริงแล้วผู้ใช้สื่อมีความคิดเห็นต่อการบรรยายในเสียงบรรยายภาพอย่างไร

ทั้งนี้ ในปัจจุบันมีเสียงบรรยายภาพทั่วโลกเพิ่มขึ้นมาก เนื่องจากการกำหนดนโยบาย กฎหมาย หรือข้อบังคับให้ผลิตเสียงบรรยายภาพมากขึ้น ขณะเดียวกัน ก็มีการพัฒนาแนวทางการผลิตเสียงบรรยายภาพอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ในหลายประเทศมีจำนวนเสียงบรรยายภาพเพิ่มขึ้นตามไปด้วย โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกาและประเทศแถบยุโรป เช่น สหราชอาณาจักร สเปน โปแลนด์ เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะมีการผลิตเสียงบรรยายภาพเพิ่มขึ้นแล้ว ยังมีหลักสูตรในมหาวิทยาลัย มีนักวิชาการที่สนใจเรื่องเสียงบรรยายภาพอย่างจริงจังในประเด็นต่างๆ รวมถึงการวิจัยผู้รับสาร และมีการรวมตัวกันในวงวิชาการและพันธมิตรจากหลายประเทศแถบยุโรป ได้แก่ อิตาลี สเปน โปรตุเกส เบลเยียม โปแลนด์ และเยอรมนี จัดทำโครงการเกี่ยวกับเสียงบรรยายภาพ และทำวิจัยร่วมในโครงการ ADLAB (2011-2014) และโครงการ ADLAB PRO (2016-2019)

อย่างไรก็ดี จากการทำวิจัยในโครงการ ADLAB (2011-2014) Chmiel and Mazur (2016) พบข้อมูลที่น่าสนใจว่า การให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นว่าชอบเสียงบรรยายภาพหรือไม่ในการทำวิจัยผู้รับสารเรื่องเสียงบรรยายภาพนั้น อาจทำให้ไม่สามารถสรุปข้อมูลได้ เพราะเป็นการให้ความคิดเห็นแบบอัตวิสัย แต่ละคนอาจจะชอบไม่เหมือนกัน และอาจมีความคิดเห็นที่หลากหลาย จนบางครั้งมีความเห็นที่ขัดแย้งกันเสียด้วยซ้ำ ดังนั้น การวิจัยผู้รับสารในเรื่องเสียงบรรยายภาพจึงน่าจะเน้นไปที่การขอความคิดเห็นว่า จะแก้ไขเสียงบรรยายภาพอย่างไรให้สมบูรณ์ และทดสอบความรู้ความเข้าใจเมื่อได้ชมเสียงบรรยายภาพมากกว่า ประเด็นนี้ทำให้ผู้เขียนเกิดข้อสงสัยว่า จำเป็นหรือไม่ที่เราต้องทำวิจัยผู้รับสารโดยทดสอบความรู้ความเข้าใจ และที่ผ่านมามีประเด็นใดอีกบ้างไหมที่นักวิจัยให้ความสนใจในการทำวิจัยผู้รับสารเรื่องเสียงบรรยายภาพ

Chmiel and Mazur (2016) ยังได้กล่าวว่า ในการใช้สื่อเสียงบรรยายภาพ ผู้ใช้ควรได้ประโยชน์สูงสุด แต่ใช้ความพยายามในการใช้ความคิดน้อยที่สุด กล่าวให้เข้าใจง่ายก็คือ สามารถเข้าใจเสียงบรรยายภาพได้ทันทีโดยไม่ต้องใช้ความพยายาม แต่ในความเป็นจริง หากผู้ใช้สื่อนั่งชมอยู่ที่บ้าน เราไม่อาจรู้ได้เลยว่า เขาต้องใช้ความพยายามในการเข้าใจเนื้อหาที่มีเสียงบรรยายภาพหรือไม่ และแม้การทบทวนผู้รับสารในเรื่องเสียงบรรยายภาพอาจเป็นคำตอบ แต่ก็ยังมีข้อจำกัดหลายประการ โดยเฉพาะเรื่องกลุ่มตัวอย่างและการออกแบบการวิจัย

สำหรับข้อจำกัดเรื่องกลุ่มตัวอย่างคือ เรื่องการหากลุ่มตัวอย่างที่ทำการเห็น ซึ่งอาจจำเป็นต้องพึ่งพางค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนตาบอด และอาจได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างไม่มากอย่างที่ต้องการ ประเด็นเรื่องจำนวนกลุ่มตัวอย่างก็เป็นเรื่องน่าสนใจว่า จำนวนเท่าใดจึงจะทำให้ผลการศึกษาเชื่อถือได้ รวมถึงความหลากหลายของกลุ่มตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทนประชากรได้ เพราะทั้งอายุ อายุที่เริ่มมองไม่เห็น ความคุ้นเคยกับเสียงบรรยายภาพ และความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี ล้วนมีผลต่อการวิจัย โดยที่ผ่านมามีการใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือผู้เข้าร่วมวิจัยในจำนวนที่หลากหลาย กล่าวคือ มีทั้งงานวิจัยที่มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็นร้อยคนและจำนวนเลขตัวเดียว จึงดูราวกับไม่มีเกณฑ์ที่แน่นอนในการกำหนดขนาดตัวอย่าง

ในด้านการออกแบบการวิจัยนั้น งานวิจัยผู้รับสารเรื่องเสียงบรรยายภาพมักมีคลิปลักษณะสั้นๆ ให้ชม หรือให้ชมทั้งรายการ หรือผลิตรายการขึ้นใหม่ ซึ่งอาจทำให้ข้อมูลถูกประมวลผลต่างกันไป ทำให้มีคำถามเกิดขึ้น ว่าจะมี “ความสมเหตุสมผลทางนิเวศ (ecological validity) ของงานวิจัย” หรือไม่ ซึ่งหมายความว่า วิธีการดูรายการแค่เป็นคลิปล้วนๆ จะมีความเป็นธรรมชาติเหมือนชมรายการจนจบในสภาวะที่เป็นจริงหรือไม่

การตั้งข้อสังเกตของนักวิชาการในหลายประเด็นดังกล่าว นำไปสู่งานวิจัยผู้รับสารเกี่ยวกับเสียงบรรยายภาพเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในต่างประเทศ แสดงถึงการตระหนักในสำคัญของการทำวิจัยกับผู้ใช้สื่อเสียงบรรยายภาพ อย่างไรก็ตาม ในประเทศไทยกลับมีงานวิจัยผู้รับสารในประเด็นเสียงบรรยายภาพน้อยชิ้น

ผู้เขียนจึงต้องการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการทำวิจัยผู้รับสารเรื่องเสียงบรรยายภาพ ทั้งในบริบทของไทยและต่างประเทศ เพื่อสำรวจแนวทางว่ามีวิธีการเช่นไรบ้าง เป็นการหาช่องว่างขององค์ความรู้ที่จะนำไปศึกษาต่อ และเป็นแนวทางแก่ผู้วิจัยที่สนใจทำงานวิจัยผู้รับสารในประเด็นนี้ต่อไป

วิธีการศึกษา

บทความชิ้นนี้ใช้วิธีการสำรวจเอกสาร ด้วยการสืบค้นใน Google Scholar ใช้คำสืบค้นว่า Audio Description, Reception, Audience Research และเสียงบรรยายภาพ จากนั้นเลือกบทความเฉพาะที่เกี่ยวกับเสียงบรรยายภาพในรายการโทรทัศน์และภาพยนตร์แบบเฉพาะเจาะจง ที่เป็นภาษาอังกฤษและภาษาไทย โดยมีบทความที่นำมาใช้ 13 บทความตามตารางดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงชื่อบทความและผู้วิจัย

อันดับที่	ชื่อเรื่อง	ผู้วิจัย
1	I Hear What You See: Effects of Audio Description Used in a Cinema on Immersion and Enjoyment in Blind and Visually Impaired People	Hättich and Schweizer (2020)
2	Cross-Fertilization between Reception Studies in Audio Description and Interpreting Quality Assessment: The Role of the Describer's Voice	Fernández, Martínez and Núñez (2015)
3	AUDETTEL: Enhancing Television for Visually Impaired People	Pettitt, Sharpe and Cooper (1996)
4	เสียงบรรยายภาพที่คนพิการทางการเห็นต้องการ	ภัทธีรา สารการบริรักษ์ (2559)
5	Testing Audio Narration: The Emotional Impact of Language in Audio Description	Caro (2016)

ตารางที่ 1 แสดงข้อบกพร่องและผู้วิจัย (ต่อ)

ชั้นที่	ชื่อเรื่อง	ผู้วิจัย
6	Text-to-Speech vs. Human Voiced Audio Descriptions: A Reception Study in Films Dubbed into Catalan	Fernández-Torné and Matamala (2015)
7	Vocal Delivery of Audio Description by Genre: Measuring Users' Presence	Walczak and Fryer (2018)
8	Creative Description: The Impact of Audio Description Style on Presence in Visually Impaired Audiences	Walczak and Fryer (2017)
9	Audio Description in the UK: What Works, What Doesn't, and Understanding the Need for Personalising Access	Lopez, Kearney and Hofstädter (2018)
10	Impacts on Quality: Enjoyment Factors in Blind and Low Vision Audience Entertainment Ratings: A Qualitative Study	Naraine and Whitfield (2018)
11	The Emotional Experience of Films: Does Audio Description Make a Difference?	Caro (2015)
12	Visual and Narrative Priorities of the Blind and Non-Blind: Eye Tracking and Audio Description	Di Giovanni (2014)
13	การสร้างออดิโอเดสคริปต์ชั้นในภาพยนตร์การ์ตูน เพื่อเด็กพิการทางการมองเห็น	ธีรวัช เจนวัชรลักษณ์ (2554)

จากบทความทั้ง 13 ชิ้น ผู้เขียนจัดทำตารางบันทึกข้อมูล (coding sheet) และจัดแบ่งประเภท (categorizing) โดยประยุกต์แนวทางจาก Ravindran (2019) จากนั้นวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และวิเคราะห์บทความทั้ง 13 ชิ้นเชิงเปรียบเทียบ (constant comparison analysis) โดยประยุกต์จาก Onwuegbuzie et al. (2012) ทั้งนี้ เมื่อผู้เขียนสรุปเนื้อหาโดยย่อ สร้างรหัสข้อมูล จัดประเภทรหัสข้อมูล จัดทำบรรณนิทัศน์ (annotated bibliography)

และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาเปรียบเทียบกัน จึงจัดลงตารางรูปแบบการวิจัย ประเด็นการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง รายการที่ใช้ในการวิจัย และเครื่องมือที่ใช้ จากนั้น รวมกลุ่มรหัสที่มีประเด็นการวิจัย เชื่อมโยงกัน มาจัดอยู่ในประเภทเดียวกัน เพื่อหาแนวทางหลักต่อไป

สำหรับข้อมูลโดยย่อของงานวิจัยในบทความทั้ง 13 ชิ้น เป็นดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงเนื้อหาข้อมูลโดยย่อของงานวิจัยแต่ละชิ้น

ชั้นที่	เนื้อหา
1	Hättich and Schweizer (2020) ศึกษาผลของเสียงบรรยายภาพที่มีต่อความตึงเครียดและความรื่นรมย์ในการชมภาพยนตร์ที่มีเสียงบรรยายภาพ ทั้งคู่เก็บข้อมูลจากโครงการใหญ่ที่มีกลุ่มตัวอย่างพิจารณาทางไกล 25 คน เปรียบเทียบกับคนไม่พิจารณาทางไกล 112 คน โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ทันทีที่ชมภาพยนตร์จบ เครื่องมือวัดความตึงเครียดคือ Narrative Engagement Scale (NES), The Modes of Reception Inventory (MOR) and the Audience Response Scale (ARS) และเครื่องมือวัดความรื่นรมย์คือ Emotions in Media Scale (EMS) โดยกลุ่มตัวอย่างได้ชมภาพยนตร์ที่มีเสียงบรรยายภาพเรื่อง <i>Highway to Hellas</i> ผ่าน Greta application ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่พิจารณาทางไกลมีคะแนนน้อยกว่ากลุ่มไม่พิจารณาทางไกลในประเด็นเรื่องความเข้าใจการเล่าเรื่อง การกระตุ้นให้คิด (thought provoking) ความตื่นเต้นตอนถึงไคลแมกซ์ และอารมณ์ร่วม ทำให้สรุปได้ว่า แม้เสียงบรรยายภาพจากแอปพลิเคชันช่วยให้คนพิจารณาทางไกลได้เข้าถึงภาพยนตร์มากขึ้น เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์และมีคุณค่าสำหรับคนพิจารณาทางไกล ที่ช่วยให้พวกเขาตึงเครียดและรื่นรมย์กับการชมภาพยนตร์ได้มากขึ้น แต่ก็อาจไม่ถึงระดับเดียวกันกับคนไม่พิจารณาทางไกล
2	Fernández et al. (2015) ประเมินคุณภาพเสียงบรรยายภาพ โดยศึกษาบทบาทของเสียงผู้บรรยาย เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนพิจารณาทางไกล 15 คน โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ กระบวนการวิจัยเริ่มต้นจากให้กลุ่มตัวอย่างชมคลิปที่ตัดตอนมาจากภาพยนตร์เรื่อง <i>The Hours</i> เป็นคลิป 4 แบบคือ แบบมีอารมณ์ร่วมคือ มีเสียงประกอบต่างๆ และดนตรี แบบไม่มีอารมณ์ร่วมคือ ไม่มีเสียงประกอบต่างๆ และดนตรี แบบมีอารมณ์ร่วมที่มีเสียงบรรยายภาพ และแบบไม่มีอารมณ์ร่วมแต่มีเสียงบรรยายภาพ จากนั้นให้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง หรือให้ผู้วิจัยอ่านออกเสียงให้ฟัง โดยให้จัดลำดับคุณลักษณะของเสียงบรรยายภาพที่มีผลกับอารมณ์ความรู้สึกมากที่สุด

ตารางที่ 2 แสดงเนื้อหาข้อมูลโดยย่อของงานวิจัยแต่ละชิ้น (ต่อ)

ชิ้นที่	เนื้อหา
	ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอารมณ์และเสียงผู้บรรยายในเสียงบรรยายภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กล่าวถึง อารมณ์ผ่อนคลาย ความเศร้า และความกลัว หลังจากที่ได้ฟังคลิปแบบมีอารมณ์ร่วมที่มีเสียงบรรยายภาพ ทั้งนี้ การสอดประสานเป็นหนึ่งในเดียวระหว่างเสียงผู้บรรยายกับสิ่งเร้าสายตาในฉากนั้นๆ (เช่น ดนตรี เสียงประกอบเสียงบรรยายกาศ) รวมทั้งคุณภาพของเสียง สามารถมีบทบาทต่อความรู้สึของผู้ฟังได้มากกว่าที่คาดคิดไว้ก่อนหน้านี้อย่างมาก ทำให้มีแนวโน้มว่า ผู้ใช้สื่อจะชอบเสียงผู้บรรยายที่มีคุณภาพและสอดคล้องไปกับอารมณ์ของเรื่อง ซึ่งตรงข้ามกับหลักการของการผลิตเสียงบรรยายภาพที่กล่าวว่า ควรใช้เสียงเรียบๆ และเป็นกลาง
3	Pettitt et al. (1996) เก็บข้อมูลจากคนพิการทางการเห็นจำนวน 100 คนด้วยการสัมภาษณ์ เพื่อหาแบบแผนในการชมโทรทัศน์ของพวกเขาในโครงการ AUDELTEL โดยให้กลุ่มตัวอย่างรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีเสียงบรรยายภาพ 4-5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ทั้งละคร ภาพยนตร์ รายการบันเทิง และรายการสารคดี ทางช่อง BBC และ ITV ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างชมรายการข่าวมากที่สุด รองลงมาคือ รับชมรายการบันเทิงเบาๆ (light entertainment) และละคร แต่เมื่อพิจารณาจำนวนชั่วโมงพบว่า กลุ่มตัวอย่างชมละครมากที่สุด รองลงมาคือ รายการข่าวและรายการบันเทิงเบาๆ เมื่อพิจารณาในเรื่องความยากลำบากในการทำความเข้าใจ พบว่า ภาพยนตร์เป็นรายการที่เข้าใจได้ยากที่สุด รองลงมาคือ รายการกีฬาและรายการละคร หากพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ละครลึกลับ/ฆาตกรรมเข้าใจยากที่สุด ตามมาด้วยละครซีรีส์ที่ไม่ใช่ของสหราชอาณาจักร ละครประวัติศาสตร์ และซีรีส์ที่เกี่ยวกับเรื่องฉุกเฉิน (การแพทย์/ตำรวจ) สำหรับคุณลักษณะที่ทำให้ติดตามรายการได้ยาก มี 3 ประเด็นคือ (1) องค์ประกอบด้านเสียง เช่น ช่องว่างของเสียงมีน้อย คุณภาพเสียง สำเนียงต่างประเทศ การออกเสียงไม่ชัด (2) องค์ประกอบด้านภาพ เช่น การมีคำบรรยายภาพได้ภาพหรือการแสดงข้อมูลเป็นตัวอักษร และ (3) องค์ประกอบด้านรูปแบบรายการ เช่น รายการที่มีการเปลี่ยนฉากเร็วและบ่อยครั้ง มีตัวละครมากทำให้แยกแยะยาก
4	ภทิธรา สารการบริรักษ์ (2559) ศึกษาภาพรวมของเสียงบรรยายภาพในหลากหลายประเด็นที่คนพิการทางการเห็นต้องการ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่พิการทางการเห็น ทั้งกลุ่มที่ตาบอดตั้งแต่กำเนิด ตาบอดในภายหลัง และสายตาสีเลือนราง รวม 27 คน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่ม การสนทนากลุ่ม และให้แต่ละกลุ่มแสดงความคิดเห็นหลังการชมคลิปรายการที่มีเสียงบรรยายภาพจำนวน 14 คลิปจากรายการ <i>ออร์อยอย่างยิ่ง</i> และรายการ <i>กินอยู่คือ</i> เมื่อได้ข้อมูลในเบื้องต้น ผู้วิจัยนำข้อมูลมาสรุป จากนั้นนำผลที่ได้ไปจัดทำเป็นแนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมา 6 คน เพื่อหาแนวทางว่า เสียงบรรยายภาพแบบใดที่คนพิการทางการเห็นต้องการ

ตารางที่ 2 แสดงเนื้อหาข้อมูลโดยย่อของงานวิจัยแต่ละชิ้น (ต่อ)

ชั้นที่	เนื้อหา
	ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการเสียงบรรยายภาพที่บรรยายสีหน้า ท่าทาง การแต่งกายของตัวละครหรือพิธีกร ไตเติล-เครดิตท้าย ฉาก รายละเอียดของ วัตถุที่สำคัญต่อเนื้อเรื่อง สี เสียงประกอบที่เดายาก ทิศทาง ขนาด หรือปริมาณของวัตถุ ด้วยมาตราวัดแบบสากล และอ่านข้อความหน้าจอ ทั้งยังต้องการได้ยินเสียงดนตรีประกอบ ต้องการระดับเสียงที่รับฟังได้ชัดเจน คุณภาพเสียงที่ดีและมีมิติของเสียง สำหรับผู้บรรยาย ควรมีจังหวะการบรรยายที่เข้ากับภาพ ไม่บรรยายทับซ้อนเสียงหลักของรายการ เสียงมีความแจ่มชัด ออกเสียงชัดเจนและสื่ออารมณ์ได้เหมาะสมกับธรรมชาติของรายการ ปัจจัยที่ทำให้คนพิการทางการเห็นมีความต้องการเสียงบรรยายภาพแตกต่างกัน ได้แก่ อายุและอายุที่เริ่มพิการทางการเห็น ลักษณะของความพิการทางการเห็น ระดับของความพิการทางการเห็น รสนิยมและวิถีชีวิต ประสบการณ์ชีวิต และการศึกษา
5	Caro (2016) ศึกษาการเล่าเรื่อง โดยใช้แนวคิดเรื่องหลักการแบบภววิสัย (the objectivity principle) และอารมณ์-ภาษา (emotions and language) เป็นแนวคิดหลัก เธอเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างชาวสเปนที่ไม่พิการทางการเห็น 20 คน และพิการทางการเห็น 20 คน โดยแบ่งกลุ่มย่อยในแต่ละกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม รวม 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มจะได้ชมคลิป 6 คลิปที่แสดงถึงความขะขะขะ ความกลัว และความเศร้า สำหรับเครื่องมือในการวิจัยนี้ คือแบบสอบถาม The Positive and Negative Affect Schedule (PANAS) เป็น Likert scale และมีการวัดการเต้นของหัวใจ (HR) ด้วย ส่วนสื่อที่ใช้ นั้น เป็นคลิปที่ตัดตอนมาจากภาพยนตร์ 15 เรื่อง นำมาทำใหม่ให้มีเสียงบรรยายภาพที่ใช้ภาษาแบบเรียบๆ (neutral) กับใช้ภาษาเล่าเรื่องแบบมีอารมณ์ร่วม (narrative and emotional version) ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมทั้งกลุ่มตัวอย่าง ที่พิการและไม่พิการทางการเห็นให้คะแนนคลิปเสียงบรรยายภาพที่ใช้ภาษาเล่าเรื่องแบบมีอารมณ์ร่วม มากกว่าคลิปเสียงบรรยายภาพแบบใช้ภาษาเรียบๆ อย่างไรก็ตาม พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเฉพาะในคลิปที่แสดงความกลัวกับความเศร้า ซึ่งแสดงว่า คลิปเสียงบรรยายภาพที่ใช้ภาษาเล่าเรื่องแบบมีอารมณ์ร่วม ทำให้ผู้ชมเกิดการตอบรับทางอารมณ์มากกว่าคลิปแบบเรียบๆ โดยเฉพาะในฉากที่แสดงความน่ากลัว และความเศร้า Caro อภิปรายว่า หลักการผลิตเสียงบรรยายภาพแบบภววิสัยอาจไม่เหมาะสมเสมอไป เพราะผู้ชมยอมรับความเป็นอัตวิสัยได้ เช่น การใส่รายละเอียดที่สื่ออารมณ์ การสรุปความ หรือการใช้คำเปรียบเทียบ นอกจากนี้ ผลการศึกษายังชี้ให้เห็นว่า ฉากที่แสดงภาพมากๆ เช่น แสดงความน่าขะขะขะ จำเป็นต้องมีเสียงบรรยายภาพที่สื่อถึงภาพนั้น เพราะแค่เพียงเสียงในภาพยนตร์ไม่สามารถสื่อให้ผู้ชมตามอดเข้าใจได้ ส่วนฉากที่เป็นเรื่องเล่า เช่น สื่อถึงความกลัว ความเศร้า การใช้ภาษาจะเข้ามามีบทบาทในการเขียนบทเสียงบรรยายภาพเป็นอย่างมาก

ตารางที่ 2 แสดงเนื้อหาข้อมูลโดยย่อของงานวิจัยแต่ละชิ้น (ต่อ)

ชิ้นที่	เนื้อหา
6	Fernández-Torné and Matamala (2015) ศึกษาเปรียบเทียบเสียงบรรยายภาพที่ใช้เสียงสังเคราะห์กับเสียงมนุษย์ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนพิการทางการเห็น 67 คน โดยใช้แบบสอบถามวัดความประทับใจโดยรวม สำเนียง การออกเสียง การหยุดระหว่างพูด ทำนองเสียง ความเป็นธรรมชาติ ความน่าฟัง ความพยายามในการฟัง การยอมรับได้ และให้กลุ่มตัวอย่างดูคลิปภาพยนตร์สารคดีเปรียบเทียบการใช้เสียงบรรยาย 4 เสียง คือเสียงมนุษย์ผู้หญิง เสียงมนุษย์ผู้ชาย เสียงสังเคราะห์ผู้หญิง และเสียงสังเคราะห์ผู้ชาย จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างให้คะแนน ผลการศึกษาพบว่า เสียงมนุษย์ผู้ชายมีคะแนนสูงในด้านสำเนียง ทำนองเสียง ความพยายามในการฟัง และการยอมรับได้ ส่วนเสียงมนุษย์ผู้หญิงมีคะแนนสูงในด้านความประทับใจโดยรวม การออกเสียง ความเป็นธรรมชาติ ความน่าฟัง ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนเสียงสังเคราะห์ทั้งชายและหญิงใกล้เคียงกับเสียงมนุษย์ อย่างไรก็ตามเสียงมนุษย์ได้คะแนนสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญในทุกด้าน
7	Walczak and Fryer (2018) ศึกษาการลงเสียงบรรยายในเสียงบรรยายภาพ โดยเปรียบเทียบระหว่างการลงเสียงโดยมนุษย์และเสียงสังเคราะห์ในรายการละครและสารคดี เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนพิการทางการเห็น 36 คน โดยใช้แบบสอบถามวัดความรู้สึก “การที่จิตใจจ่อจนเข้าไปอยู่ในเรื่องราวนั้น” (presence) โดยใช้มาตรวัด ITC-Sense of Presence Inventory วัดความรู้สึกลึกซึ้งและความสับสนด้วย emotion elicitation scale และมีคำถามเกี่ยวกับความชอบ โดยให้กลุ่มตัวอย่างชมคลิปที่ตัดตอนมาจากภาพยนตร์ดรามารื่อง <i>Charlie and the Chocolate Factory</i> (2005) และภาพยนตร์สารคดี <i>Encounters at the End of the World</i> (2007) ความยาวคลิปละครประมาณ 10 นาที โดยแต่ละคลิปได้นำมาผลิตใหม่ให้มีเสียงบรรยายภาพโดยมนุษย์ และเสียงบรรยายภาพแบบเสียงสังเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า สำหรับภาพยนตร์สารคดี กลุ่มตัวอย่างยอมรับเสียงบรรยายภาพโดยมนุษย์และเสียงสังเคราะห์ในระดับที่ใกล้เคียงกัน ส่วนภาพยนตร์ดรามากลุ่มตัวอย่างชอบเสียงบรรยายภาพที่บรรยายโดยมนุษย์มากกว่า ทั้งนี้ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า การใช้เสียงสังเคราะห์มาช่วยในการผลิตเสียงบรรยายภาพในรายการสารคดีเป็นที่ยอมรับได้ เพราะจะเป็นการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการผลิตเสียงบรรยายภาพได้

ตารางที่ 2 แสดงเนื้อหาข้อมูลโดยย่อของงานวิจัยแต่ละชิ้น (ต่อ)

ชิ้นที่	เนื้อหา
8	Walczak and Fryer (2017) ศึกษาสไตล์ของเสียงบรรยายภาพ ในมิติเรื่อง “การที่จิตจดจ่อจนเข้าไปอยู่ในเรื่องราวนั้น” (presence) กับคนพิการทางการเห็น 37 คน โดยเขียนบทเสียงบรรยายภาพในรูปแบบมาตรฐานคือใช้แนวทางแบบภววิสัย และแบบสร้างสรรค์ที่ใช้แนวทางแบบอัตวิสัยที่มีการใส่ข้อมูลงานกล้อง (camera work) เช่น มุมภาพ การเคลื่อนกล้อง ใช้คลิปจากภาพยนตร์เรื่อง <i>The Mighty Angel</i> ความยาวคลิปละ 12 นาที 2 คลิป และให้นักแสดงชายชาวโปลิช (Polish) เป็นผู้บรรยายแบบเรียบๆ ทั้ง 2 คลิป เมื่อชมจบจึงเก็บข้อมูลจากคนพิการทางการเห็นโดยใช้มาตรวัด elicited emotion scale เพื่อวัดความสนใจและความสับสนในการชม และใช้มาตรวัด ITC-Sense of Presence Inventory เพื่อวัดการที่ “จิตจดจ่อจนเข้าไปอยู่ในเรื่องราวนั้น” (presence) ผลการศึกษาพบว่า เสียงบรรยายภาพแบบสร้างสรรค์กระตุ้นให้กลุ่มตัวอย่างจดจ่อจนจิตเข้าไปอยู่ในเรื่องราวนั้น มากกว่าเสียงบรรยายภาพแบบมาตรฐาน ทั้งนี้ Walczak and Fryer อภิปรายว่า เป็นเพราะเสียงบรรยายภาพแบบสร้างสรรค์มีความเป็นธรรมชาติมากกว่า และทำให้ผู้ใช้รู้สึกดีมีค่ากับเนื้อเรื่องมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับคนที่เพิ่งสูญเสียการมองเห็น
9	Lopez, Kearney and Hofstädter (2018) ทำวิจัยในโครงการ Enhancing Audio Description เพื่อสำรวจพฤติกรรมของคนพิการทางการเห็น โดยตั้งเป้าในอนาคตที่จะสร้างเสียงบรรยายภาพตามความต้องการเฉพาะของปัจเจก เช่น เลือกใช้เสียงบรรยายภาพแบบมาตรฐาน แบบที่มีการออกแบบเสียง (sound design) หรือแบบที่มีการใช้เสียงเชิงพื้นที่ (spatial audio คือการทำให้เกิดเสียงล้อมรอบผู้ที่กำลังชมให้ได้รับเสียงทั้งซ้ายขวาหน้าหลัง ทำให้ได้รับประสบการณ์คล้ายอยู่ในโรงภาพยนตร์) เก็บข้อมูลกับคนพิการทางการเห็น 127 คน เปรียบเทียบกับคนที่ไม่พิการทางการเห็น 109 คน ด้วยการวิจัยแบบสำรวจและการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับข้อดีข้อด้อยของเสียงบรรยายภาพ ผลการศึกษาพบว่า ทั้งคนพิการและไม่พิการทางการเห็นยังเข้าถึงเสียงบรรยายภาพได้น้อย เพราะอุปกรณ์ที่ใช้มีความยุ่งยากและซับซ้อน สำหรับคนที่เข้าถึงได้ จะเปิดรับเสียงบรรยายภาพจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด ส่วนสื่อภาพยนตร์พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่พิการทางการเห็นเปิดรับน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่พิการ อย่างไรก็ตาม คนพิการทางการเห็นรู้สึกว่ามีส่วนร่วมกับเนื้อหามากขึ้นเมื่อมีเสียงบรรยายภาพ ทั้งนี้ในประเด็นเรื่องเสียง พบว่า มีความคิดเห็นที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และไม่มีแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในเรื่องระดับเสียงสมดุลในเสียงบรรยายภาพ (balance of audio level) ส่วนการรับฟังในโรงภาพยนตร์นั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เฉยๆ กับการใช้หูฟัง แต่โดยรวมแล้ว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พึงพอใจต่อคุณภาพเสียงของเสียงบรรยายภาพ

ตารางที่ 2 แสดงเนื้อหาข้อมูลโดยย่อของงานวิจัยแต่ละชิ้น (ต่อ)

ชิ้นที่	เนื้อหา
10	Naraine and Whitfield (2018) ศึกษาคุณภาพของเสียงบรรยายภาพ โดยให้คนพิการทางการเห็นทั้งที่ตาบอดและสายตาลีอนราง 24 คน ประเมินเพื่อหาว่า อะไรคือความ รื่นรมย์ในการชมรายการบันเทิง ด้วยการทำแบบสอบถามก่อนและหลังชมรายการ และ ต้องชมละครเรื่อง <i>Death Comes to Town</i> ให้ครบทั้ง 8 ตอนจากทีวีดีหรือซีดีที่ส่งไป ทางไปรษณีย์ ตามเวลาที่สะดวกภายในเวลา 3 เดือน โดยจะทำแบบสอบถามออนไลน์ หรือแบบกระดาษตามสะดวก ทั้งนี้ การวิจัยชิ้นนี้ใช้ทั้งแบบสอบถามและคำถามปลาย เปิดเพื่อให้ได้ความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง และนำความคิดเห็นดังกล่าวมาจัดกลุ่มและ หาธีม สำหรับสไตล์การบรรยายเสียงบรรยายภาพในงานวิจัยชิ้นนี้เป็นแบบสร้างสรรค์ ไม่ได้ทำให้เป็นแบบเรียบๆ ดังที่หลักการผลิตส่วนใหญ่แนะนำ มีสไตล์การบรรยายที่ แตกต่างกันไป เพื่อวิเคราะห์ความชอบและการมีส่วนร่วมของผู้ใช้สื่อทั้งในเรื่องสไตล์การ บรรยาย การใช้ภาษา จังหวะช่องว่าง และความเหมาะสมกับรายการ ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมกลุ่มตัวอย่างได้รับความบันเทิงจากการชมรายการ ที่มีเสียงบรรยายภาพ ทำให้เข้าใจพล็อต การเดินเรื่องและสไตล์ของคนเขียนบทเสียง บรรยายภาพ นอกจากนี้ ยังมีความคิดเห็นทางบวกต่อสไตล์การเขียนบทเสียงบรรยาย ภาพแบบสร้างสรรค์ และพบว่า มีกลุ่มตัวอย่างที่ชื่นชอบสไตล์การเขียนบทของผู้เขียนบท คนหนึ่งเป็นพิเศษ เพราะชอบจังหวะและการบรรยายที่ทำให้เกิดอารมณ์ร่วม ทั้งนี้ กลุ่ม ตัวอย่างต้องการข้อมูลที่จะเอืดยดมากขึ้น โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับตัวละคร พล็อต และฉาก
11	Caro (2015) ศึกษาความแตกต่างระหว่างอารมณ์ 3 แบบที่ได้รับจากการชมภาพยนตร์ เก็บข้อมูลจากคนพิการทางการเห็น 30 คน และคนไม่พิการทางการเห็น 40 คน รวม ทั้งหมด 70 คน เมื่อได้ชมคลิปภาพยนตร์จากภาพยนตร์ 15 คลิป 3 รูปแบบ ได้แก่ คลิปที่มีภาพและเสียง คลิปที่ไม่มีภาพ (มีแต่ดนตรี เสียง และบทสนทนา) และคลิป ที่มีเสียงบรรยายภาพ เน้นที่อารมณ์ 3 แบบคือ ชะงัดแย่ง กลัว และเศร้า เก็บข้อมูล ด้วยการใชแบบสอบถามและวัดอัตราการเต้นของหัวใจ เธอแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นกลุ่มคนไม่พิการทางการเห็น 10 คน ชมคลิปภาพยนตร์แบบมีภาพ และเสียง กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มคนพิการทางการเห็น 10 คน ฟังคลิปภาพยนตร์ที่ไม่มีเสียง บรรยายภาพ กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มที่ไม่พิการทางการเห็น 10 คน ปิดตา ฟังภาพยนตร์ที่ ไม่มีเสียงบรรยายภาพ กลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มคนพิการทางการเห็น 20 คน ฟังคลิปที่มีเสียง บรรยายภาพ และกลุ่มสุดท้าย เป็นกลุ่มคนไม่พิการทางการเห็นจำนวน 20 คน ฟังคลิป ภาพยนตร์ที่มีเสียงบรรยายภาพ

ตารางที่ 2 แสดงเนื้อหาข้อมูลโดยย่อของงานวิจัยแต่ละชิ้น (ต่อ)

ชั้นที่	เนื้อหา
	ผลการศึกษาเมื่อเปรียบเทียบกลุ่มต่างๆ แล้ว พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างภาพยนตร์ 3 รูปแบบในอารมณ์ขะแยงและอารมณ์กลัว แต่ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในอารมณ์เศร้า กล่าวคือ ถ้าไม่มีเสียงบรรยายภาพ ทั้งกลุ่มคนพิการทางการเห็นและไม่พิการทางการเห็นจะให้คะแนนความน่าขะแยงและความกลัวต่ำ แสดงให้เห็นว่า เสียงบรรยายภาพมีบทบาทในการสร้างอารมณ์ความรู้สึกขะแยงและกลัวได้มาก Caro จึงสรุปว่า เสียงบรรยายภาพสามารถเข้ามาแทนการขาดหายไปของข้อมูลด้านภาพได้ นอกจากนี้ เสียงบรรยายภาพยังทำให้เกิดปฏิกิริยาทางอารมณ์ทั้งกับคนพิการและไม่พิการทางการเห็นในอารมณ์ที่เป็นความขะแยงและความกลัว อย่างไรก็ตาม ใดๆก็ดี ผลจากการวัดอัตราการเต้นของหัวใจกลับให้ผลตรงข้ามกับการตอบแบบสอบถาม กล่าวคือ หัวใจที่เต้นเร็วขึ้นไม่ได้สอดคล้องไปกับการกระตุ้นทางอารมณ์
12	Di Giovanni (2014) ศึกษาผลทดสอบการมอง (the eye tracking test) แล้วนำมาใช้ในการผลิตเสียงบรรยายภาพ โดยเก็บข้อมูลการจ้องและเคลื่อนไหวสายตาของกลุ่มคนที่มองเห็นเมื่อชมคลิปภาพยนตร์ 2 คลิปที่ไม่มีบทสนทนา ความยาว 100 วินาที จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เขียนร่างเสียงบรรยายภาพให้สอดคล้องกับผลทดสอบการมอง (the eye tracking tests) ที่ได้ แล้วจึงนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่พิการทางการเห็นจำนวน 8 คน โดยใช้ภาพยนตร์เรื่องเดิม และให้ทำแบบสอบถามเพื่อวัดความเข้าใจและการรับสารโดยรวม ผลการศึกษาพบว่า บทเสียงบรรยายภาพที่เขียนจากผลทดสอบการมอง ทำให้ได้เสียงบรรยายภาพที่มีรายละเอียดและลำดับการเล่าเรื่องที่แตกต่างจากการเขียนบทเสียงบรรยายภาพมาตรฐาน และทำให้ผู้ใช้สื่อเข้าใจเนื้อหา ทั้งยังรู้สึกมีส่วนร่วมเกี่ยวกับเนื้อหาภาพยนตร์มากขึ้น Di Giovanni จึงสรุปว่า การใช้ eye tracking มีความสัมพันธ์กับเสียงบรรยายภาพที่มีประสิทธิภาพ และสามารถใช้เป็นตัวช่วยในการผลิตเสียงบรรยายภาพในอิตาลี รวมถึงบริบทของประเทศอื่นๆ ได้ด้วย
13	ธีรวัช เจนวัชรลักษณ์ (2554) ทำวิจัยโดยการผลิตเสียงบรรยายภาพในภาพยนตร์การ์ตูนเรื่อง <i>ทอมแอนด์เจอร์รี่</i> 3 ตอน และทดสอบการรับรู้สุนทรียภาพของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่พิการทางการเห็น อายุ 7-9 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น 18 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มตามอายุ เขาใช้วิธีการสังเกตและสนทนากลุ่มในการเก็บข้อมูล โดยแบ่งการสังเกตออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงก่อนฉาย ช่วงขณะฉาย และช่วงหลังฉายภาพยนตร์ โดยมีการปูพื้นทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะตัวละคร เรื่องราว สถานที่ และบทบาทของตัวละครในเบื้องต้นก่อน ในช่วงฉายพบว่า เด็กๆ จะชมภาพยนตร์การ์ตูนเงียบๆ และจะหัวเราะออกมาเมื่อมีมุขตลก ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่อายุ 7 ขวบจะมีการซักถามกันบ้างเกี่ยวกับมุขตลกในภาพยนตร์ และจะหัวเราะกับมุขตลกที่ปูพื้นให้ทราบล่วงหน้าก่อนหน้านั้น

ตารางที่ 2 แสดงเนื้อหาข้อมูลโดยย่อของงานวิจัยแต่ละชิ้น (ต่อ)

ชิ้นที่	เนื้อหา
	เมื่อฉายภาพยนตร์จบ วีรวัชสนทนากลุ่มกับกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเข้าใจบริบทของเรื่องเป็นอย่างดี สามารถเล่าเรื่องราวได้อย่างถูกต้องและเล่าได้อย่างเป็นลำดับขั้น แต่จะขาดการเล่ามุกตลกฉับพลันไป ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่อายุมากกว่า คือ 8-9 ปี ยังสามารถสื่อสารรายละเอียดของฉากที่ประทับใจ เปรียบเทียบกับประสบการณ์ของตนเองได้อีกด้วย ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่อายุ 7 ปี รับสารได้น้อยกว่า โดยสามารถกล่าวถึงได้เพียงตัวละครหลักๆ เท่านั้น

จากข้อมูลงานวิจัยทั้ง 13 ชิ้น ผู้เขียนได้นำมาสรุปและสังเคราะห์ โดยเขียนพรรณนาและทำตารางเพื่อให้เข้าใจได้ง่าย ทั้งจุดประสงค์และผลการศึกษา รูปแบบการวิจัยและกลุ่มตัวอย่าง ประเด็นการวิจัย รายการและเครื่องมือที่ใช้ โดยในตารางที่ 3 เป็นการแสดงจุดประสงค์และผลการศึกษา ร่วมกับรูปแบบการวิจัยและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง/ผู้เข้าร่วมวิจัย

ตารางที่ 3 แสดงจุดประสงค์ ผลการศึกษา และสังเคราะห์รูปแบบการวิจัยและจำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือผู้เข้าร่วมวิจัย

วันที่	จุดประสงค์	ผลการศึกษา	รูปแบบการวิจัย			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง/ผู้เข้าร่วมวิจัย	
			สำรวจ	ทดลอง	คุณภาพ	ฟิการ	ไม่ฟิการ
1	ศึกษาผลของเสียงบรรยายภาพที่มีต่อความเต็มดำและความรื่นรมย์ในการชมภาพยนตร์ที่มีเสียงบรรยายภาพ	แม้เสียงบรรยายภาพจะช่วยให้คนพิการทางการเห็นเต็มดำและรื่นรมย์กับภาพยนตร์มากขึ้น แต่ก็ยังอยู่ในระดับที่น้อยกว่าคนไม่พิการทางการเห็น		✓		25	112
2	ประเมินคุณภาพเสียงบรรยายภาพ เรื่องบทบาทของเสียงผู้บรรยายเมื่อประกอบกับเสียงอื่นในภาพยนตร์	การสอดประสานเป็นหนึ่งในเดียวระหว่างเสียงผู้บรรยายกับเสียงบรรยายในฉากนั้นๆ รวมทั้งเสียงโดยรวมของภาพยนตร์ มีบทบาทต่อความรู้สึกของผู้ฟังได้อย่างมาก		✓		15	-
3	หาแบบแผนในการชมโทรทัศน์ของคนพิการทางการเห็น	กลุ่มตัวอย่างชมรายการข่าวมากที่สุด รองลงมาคือรายการบันเทิงเบาๆ และรายการละคร ภาพยนตร์เป็นรายการที่เข้าใจได้ยากที่สุด รองลงมาคือ รายการกีฬา และรายการละคร			✓	100	-

ตารางที่ 3 แสดงจุดประสงค์ ผลการศึกษา และสังเคราะห์รูปแบบการวิจัยและจำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือผู้เข้าร่วมวิจัย (ต่อ)

ชั้นที่	จุดประสงค์	ผลการศึกษา	รูปแบบการวิจัย			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง/ผู้เข้าร่วมวิจัย	
			สำรวจ	ทดลอง	คุณภาพ	ผู้เข้าร่วมวิจัย	ไม่พิจารณา
		คุณลักษณะที่ทำให้ติดตามรายการได้ยาก มี 3 องค์ประกอบ คือ (1) องค์ประกอบด้านเสียง เช่น ช่องว่างของเสียงมีน้อย คุณภาพเสียง สำเนียงต่างประเทศ การออกเสียงไม่ชัด (2) องค์ประกอบด้านภาพ เช่น การมีคำบรรยายภาพได้ภาพ หรือการแสดงข้อมูลเป็นตัวอักษร และ (3) องค์ประกอบด้านรูปแบบรายการ เช่น รายการที่มีการเปลี่ยนฉากเร็ว และบ่อยครั้ง มีตัวละครมาก ทำให้แยกแยะยาก					
4	ศึกษาความชอบ และความต้องกาการเสียบบรรยายภาพของคนพิการทางการเห็น	กลุ่มตัวอย่างต้องการเสียบบรรยายภาพที่มีรายละเอียดที่ชัดเจน เข้าใจง่าย มีคุณภาพเสียงดี มีจังหวะการบรรยายที่เข้ากับภาพ ไม่บรรยายทับซ้อนเสียงหลักของรายการ และผู้บรรยายสามารถบรรยายได้เข้ากับธรรมชาติของรายการ ปัจจัยที่ทำให้ต้องการเสียบบรรยายภาพแตกต่างกัน ได้แก่ อายุ อายุที่เริ่มพิการ ลักษณะ และระดับของความพิการทางการเห็น รสนิยมและวิถีชีวิต ประสบการณ์ชีวิต และการศึกษา			✓	27	-

ตารางที่ 3 แสดงจุดประสงค์ ผลการศึกษา และสังเคราะห์รูปแบบการวิจัยและจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ผู้เข้าร่วมวิจัย (ต่อ)

ชั้นที่	จุดประสงค์	ผลการศึกษา	รูปแบบการวิจัย			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง/ ผู้เข้าร่วมวิจัย		
			สำรวจ	ทดลอง	คุณภาพ	พิการ	ไม่พิการ	
								ปริมาณ
5	ศึกษาเปรียบเทียบการใช้ภาษาในเสียงบรรยายภาพแบบมาตรฐานและแบบเล่าเรื่อง (narrative and emotional version)	กลุ่มตัวอย่างที่พิการและไม่พิการทางการเห็นล้วนชอบเสียงบรรยายภาพที่ใช้ภาษาเล่าเรื่องแบบมีอารมณ์ร่วมมากกว่าเสียงบรรยายภาพแบบมาตรฐานที่ใช้ภาษาเรียบๆ (neutral) เพราะทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดอารมณ์ร่วมมากกว่า โดยเฉพาะในฉากที่แสดงความเป็นกันแล้วและความเศร้า	✓			20	20	
6	ศึกษาเปรียบเทียบเสียงบรรยายภาพที่ใช้เสียงสังเคราะห์กับเสียงมนุษย์	เสียงมนุษย์ได้คะแนนสูงกว่าเสียงสังเคราะห์อย่างมีนัยสำคัญในทุกด้าน แต่กลุ่มตัวอย่างก็ให้คะแนนเสียงสังเคราะห์ ใกล้เคียงกับเสียงมนุษย์	✓			67	-	
7	ศึกษาเปรียบเทียบการลงเสียงบรรยายภาพโดยมนุษย์และเสียงสังเคราะห์ในรายการละครและสารคดี	สำหรับภาพยนตร์สารคดี กลุ่มตัวอย่างยอมรับเสียงบรรยายภาพโดยมนุษย์และเสียงสังเคราะห์ในระดับที่ใกล้เคียงกัน ส่วนภาพยนตร์ดราม่า กลุ่มตัวอย่างชอบเสียงบรรยายภาพที่บรรยายโดยมนุษย์มากกว่า	✓			36	-	
8	ศึกษาสไลด์ของเสียงบรรยายภาพ ในมิติเรื่อง “การที่จิตจดจ่อจนเข้าไปอยู่ในเรื่องราวนั้น” (presence)	เสียงบรรยายภาพแบบสร้างสรรค์กระตุ้นให้กลุ่มตัวอย่างจดจ่อจนจินตเข้าไปอยู่ในเรื่องราวนั้น มากกว่าเสียงบรรยายภาพแบบมาตรฐาน	✓			37	-	

ตารางที่ 3 แสดงจุดประสงค์ ผลการศึกษา และสังเคราะห์รูปแบบการวิจัยและจำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือผู้เข้าร่วมวิจัย (ต่อ)

ชั้นที่	จุดประสงค์	ผลการศึกษา	รูปแบบการวิจัย			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง/ ผู้เข้าร่วมวิจัย	
			ปริมาณ	คุณภาพ		ผู้เข้าร่วมวิจัย	ไม่พิจารณา
			สำรวจ	ทดลอง			
9	สำรวจพฤติกรรมของคน พิจารณาการเห็นในเรื่อง การใช้เสียงบรรยายภาพ โดยตั้งเป้าในอนาคตที่จะ สร้างเสียงบรรยายภาพตาม ความต้องการเฉพาะของ ปัจเจก เช่น ทำให้ได้รับ ประสบการณ์คล้ายอยู่ใน โรงภาพยนตร์	ทั้งคนพิจารณาและไม่พิจารณาเห็นรู้สึกร่วม กับเนื้อหาบทเรียน เมื่อมีเสียงบรรยายภาพ แต่ยังเข้า ถึงเสียงบรรยายภาพได้น้อย เพราะอุปสรรคที่ขัดขวาง ยุ่งยากและซับซ้อน กลุ่มที่เคยใช้เสียงบรรยายภาพ ส่วนใหญ่ใช้สื่อโทรทัศน์ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ พึงพอใจต่อคุณภาพเสียงของเสียงบรรยายภาพ	✓	✓	127	109	
10	ศึกษาคุณภาพของเสียง บรรยายภาพ ในประเด็น ความรื่นรมย์ในการชม รายการบันเทิง	โดยรวมกลุ่มตัวอย่างที่ได้ชมละครทั้ง 8 ตอนได้รับ ความรื่นรมย์จากการชมรายการที่มีเสียงบรรยายภาพ โดยให้ความคิดเห็นทางบวกต่อสื่อดิจิทัลเขียนบทเสียง บรรยายภาพ	✓		24	-	

ตารางที่ 3 แสดงจุดประสงค์ ผลการศึกษา และสังเคราะห์รูปแบบการวิจัยและจำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือผู้เข้าร่วมวิจัย (ต่อ)

วันที่	จุดประสงค์	ผลการศึกษา	รูปแบบการวิจัย			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง/ผู้เข้าร่วมวิจัย	
			สำรวจ	ทดลอง	คุณภาพ	ฟิการ	ไม่ฟิการ
11	ศึกษาความแตกต่างระหว่างประสบการณ์ทางอารมณ์ของคนพิการและไม่พิการทางการเห็น ตออารมณ์ 3 แบบคือ ขยะแฉง กลัวและเศร้า เมื่อได้ชมคลิปภาพยนตร์ 3 รูปแบบ ได้แก่ คลิปที่มีภาพและเสียง คลิปที่ไม่มีภาพ (มีแต่ดนตรี เสียงและบทสนทนา) และคลิปที่มีเสียงบรรยายภาพ	มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างภาพยนตร์ 3 รูปแบบในอารมณ์ขยะแฉงและอารมณ์กลัว แต่ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในอารมณ์เศร้า กล่าวคือเสียงบรรยายภาพมีบทบาทในการสร้างอารมณ์ความรู้สึกขยะแฉงและความกลัวได้มากทั้งกับคนฟิการและไม่ฟิการทางการเห็น	✓			30	40

ตารางที่ 3 แสดงจุดประสงค์ ผลการศึกษา และสังเคราะห์รูปแบบการวิจัยและจำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือผู้เข้าร่วมวิจัย (ต่อ)

วันที่	จุดประสงค์	ผลการศึกษา	รูปแบบการวิจัย			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง/ ผู้เข้าร่วมวิจัย	
			ปริมาณ	คุณภาพ	ผลการ	ไม่พิจารณา	
12	ศึกษาการทดสอบการมอง (eye tracking tests) ต่อการผลัดเสียงบรรยายภาพ	บทเสียงบรรยายภาพที่เขียนจากผลทดสอบการมอง (the eye tracking tests) มีรายละเอียดและลำดับการเล่าเรื่องแตกต่างจากแบบมาตรฐาน และทำให้ผู้ใช้สื่อเข้าใจเนื้อหา ทั้งยังรู้สึกมีส่วนร่วมกับเนื้อหาภาพยนตร์มากขึ้น Di Giovanni สรุปว่า การใช้ eye tracking มีความสัมพันธ์กับเสียงบรรยายภาพที่มีประสิทธิภาพ และสามารถเป็นตัวเสริมในการผลิตเสียงบรรยายภาพในอุตสาหกรรมอื่นๆ ได้ด้วย	✓		8	-	
13	ผลัดเสียงบรรยายภาพในภาพยนตร์การ์ตูนเรื่อง <i>ทอมแอนด์เจอร์รี่</i> 3 ตอน และทดสอบการรับรู้สุนทรียภาพของกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่างเข้าใจเรื่อง เล่าเรื่องได้ แต่ข้ามมุกตกไปกลุ่มตัวอย่างที่อายุ 8-9 ขวบสามารถเล่าฉากที่ประทับใจเปรียบเทียบกับประสบการณ์ของตนได้ด้วย	✓		18	-	
รวม			1	9	3	เฉลี่ย 41	เฉลี่ย 70

รูปแบบการวิจัยและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง/ผู้เข้าร่วมวิจัย

สำหรับรูปแบบการวิจัยและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง/ผู้เข้าร่วมวิจัย ดังที่ได้แสดงในตารางที่ 3 ข้างต้น พบว่า จากงานวิจัย 13 ชิ้น ส่วนใหญ่ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลองจำนวน 9 ชิ้น ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ 3 ชิ้น และใช้วิธีวิจัยแบบสำรวจเพียง 1 ชิ้น คืองานของ Lopez et al. (2018) ซึ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่ที่เน้นการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวนมาก แต่ก็มีโครงการย่อยที่ใช้วิธีเชิงคุณภาพประกอบคือใช้การสนทนากลุ่มร่วมด้วย

ส่วนการออกแบบกลุ่มตัวอย่างนั้น พบว่า งานวิจัยในช่วงเริ่มแรกของแต่ละประเทศ เช่น Pettitt (1996-สหราชอาณาจักร) ธีรวิรัช เจนวัชรลักษณ์ (2554-ประเทศไทย) จะเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่พิการทางการเห็นโดยรวมทั้งกลุ่มที่ตาบอดและสายตาสีเทาเลือกเข้าด้วยกัน โดยไม่ได้แบ่งแยกตามความแตกต่างทางการมองเห็น แต่อาจนำมาแบ่งย่อยเป็นกลุ่มตามอายุหรือเพศ ส่วนงานวิจัยในระยะต่อมา มีการเก็บข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มคนที่พิการทางการเห็นและไม่พิการทางการเห็น เพื่อเปรียบเทียบในบางประเด็น นอกจากนี้ยังมีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่พิการทางการเห็น 2 กลุ่มขึ้นไป โดยมักมีการแยกระหว่างกลุ่มที่สายตาสีเทาเลือกกับกลุ่มที่ตาบอด หรือกลุ่มที่ตาบอดตั้งแต่กำเนิดกับกลุ่มตาบอดทีหลัง (อาทิ ภัทธีรา สารากรบริรักษ์, 2559) เพื่อให้เห็นความต้องการที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างที่พิการทางการเห็น

ทั้งนี้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างหรือจำนวนผู้เข้าร่วมการวิจัยในงานวิจัยแต่ละชิ้นมีความหลากหลาย ตั้งแต่ 8 คน จนถึง 236 คน ขึ้นอยู่กับขนาดของโครงการวิจัยและรูปแบบการวิจัย โดยรูปแบบการวิจัยเชิงทดลองมักมีกลุ่มตัวอย่างจำนวนน้อย คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากร แล้วใช้วิธีการวัดโดยควบคุมตัวแปรแทรก ขณะทำการวิจัยเชิงสำรวจจะใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากกว่า และหากเป็นโครงการใหญ่ที่มีโครงการย่อยๆ อยู่ด้วย ก็จะมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างมากขึ้น

ประเด็นการวิจัย

สำหรับประเด็นการวิจัยนั้น พบว่า งานวิจัยผู้รับสารทั้ง 13 ชิ้น มีประเด็นที่ศึกษาหลากหลาย โดยในประเด็นเรื่องคุณภาพโดยรวมของเสียงบรรยายภาพที่ถามเกี่ยวกับความชอบและความยากง่ายในการเข้าใจเนื้อหารายการที่มีเสียงบรรยายภาพ จะพบมากในช่วงเริ่มแรกของการมีเสียงบรรยายภาพในบริบทของประเทศนั้น เช่น งานของ Pettitt (1996) ในบริบทของสหราชอาณาจักร และงานของ ภัทธีรา สารการบริรักษ์ (2558) ในบริบทของประเทศไทย เนื่องจากการสำรวจความคิดเห็นในเบื้องต้นว่า กลุ่มผู้ใช้สื่อคือคนพิการทางการเห็นมีความคิดเห็นอย่างไรต่อเสียงบรรยายภาพที่ได้ผลิตออกอากาศ อย่างไรก็ตาม แม้ในสหราชอาณาจักรจะมีการผลิตเสียงบรรยายภาพมาเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ก็ยังมีการทำวิจัยผู้รับสารเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้ใช้สื่อเสียงบรรยายภาพในเรื่องภาพรวม รวมถึงข้อดีข้อเสียต่างๆ เพื่อพัฒนาเสียงบรรยายภาพในแง่มุมอื่นๆ ต่อไป (เช่น งานของ Lopez et al., 2018)

ประเด็นการวิจัยที่พบมากที่สุดคือเรื่องอารมณ์ พบว่า จากบทความที่ศึกษา 13 ชิ้น มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับอารมณ์ถึง 11 ชิ้น รองลงมาคือความเข้าใจในเนื้อหา จำนวน 8 ชิ้น (เช่น งานของ Hättich and Schweizer, 2020; Di Giovanni, 2014; ธีรวัช เจนวัชรลักษณ์, 2554) ความเข้าใจในเนื้อหาเป็นประเด็นอมตะที่สามารถวัดได้ผลชัดเจนว่า เมื่อกลุ่มตัวอย่างได้ชมรายการที่มีเสียงบรรยายภาพแล้วสามารถเข้าใจเนื้อหาหรือไม่ ส่วนประเด็นการใช้ภาษาก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ใช้ในการวัดคุณภาพของบทเสียงบรรยายภาพ ซึ่งมักมีการซ้อนทับกับประเด็นอารมณ์ และอัตวิสัย-กาววิสัย

สำหรับประเด็นอัตวิสัย-กาววิสัยนั้น นักวิจัยมักสนใจการเขียนบทเสียงบรรยายภาพโดยใช้แนวทางที่แตกต่างกัน กล่าวคือ หากอยู่ในแนวทางอัตวิสัย จะเน้นที่การเล่าเรื่องให้สอดคล้องกับรายการต้นฉบับ ส่วนแนวทางกาววิสัยคือแนวทางการผลิตเสียงบรรยายภาพแบบมาตรฐานที่เขียนบทในสิ่งที่เห็นมีลักษณะเรียบๆ ไม่ใส่ความคิดเห็น ตัวอย่างงานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นนี้ เช่น งานของ Walczak and Fryer (2017) ที่ทดลองเขียนบทเสียงบรรยายภาพ

2 แบบ คือ แบบสร้างสรรค์และแบบมาตรฐาน โดยแบบสร้างสรรค์นั้นใช้วิธีการเล่าเรื่องและการใส่ข้อมูลด้านงานภาพ (camera work) ด้วย

นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาเกี่ยวกับการลงเสียงบรรยายภาพ เปรียบเทียบกันระหว่างการใช้เสียงมนุษย์และเสียงสังเคราะห์ ซึ่งกำลังเป็นแนวโน้มใหม่ในการผลิตเสียงบรรยายภาพให้ประหยัดค่าใช้จ่าย และได้จำนวนเสียงบรรยายภาพมากขึ้นในเวลาที่เร็วขึ้น (เช่น งานของ Fernández et al., 2015; Fernández-Torné and Matamala, 2015; Walczak and Fryer, 2018) ประเด็นนี้นับเป็นประเด็นใหม่ที่ที่น่าสนใจ และในบริบทของประเทศไทยเองก็ยังไม่มีความวิจัย

ส่วนประเด็นปลีกย่อยอื่นๆ เช่น “การที่จิตจดจ่อจนเข้าไปอยู่ในเรื่องราว นั้น” (presence) เป็นประเด็นเชิงจิตวิทยาที่มีนักวิชาการให้ความสนใจเมื่อผู้รับสารเข้าสู่โลกเสมือน แต่ในงานวิจัยผู้รับสารเกี่ยวกับเสียงบรรยายภาพก็สามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้ได้เช่นกัน (เช่น งานของ Walczak and Fryer, 2017 ที่ใช้มาตรวัด ITC-Sense of Presence Inventory)

ประเด็นสุดท้าย คือ การทดสอบการมอง (the eye tracking test) งานวิจัยผู้รับสารที่ใช้วิธีนี้ (Di Giovanni, 2014) จะศึกษาการมองหน้าจอของคนที่ไม่พิการทางการเห็นว่า พวกเขาจับจ้องอะไรขณะชมรายการและเคลื่อนสายตาไปทางใดบ้าง จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการเขียนบทเสียงบรรยายภาพ แล้วนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่พิการทางการเห็น เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีนักวิจัยให้ความสนใจ เนื่องจากเป็นการสำเนาการมองเห็นไปสู่การบรรยายภาพให้ตรงจุด

ทั้งนี้ ในตารางที่ 4 ตารางสังเคราะห์ประเด็นการวิจัย พบประเด็นการวิจัยทั้งสิ้น 9 ประเด็น คือ คุณภาพโดยรวม ความเข้าใจในเนื้อหา อารมณ์ การใช้ภาษา อัดวิสัย-ภาวิสัย เสียงโดยรวม (sound) เสียงมนุษย์-เสียงสังเคราะห์ การที่จิตจดจ่อจนเข้าไปอยู่ในเรื่องราว นั้น (presence) และการใช้การทดสอบการมอง (eye tracking test) ดังนี้

ตารางที่ 4 ตารางสังเคราะห์ประเด็นการวิจัย

บทความ	ประเด็นการวิจัย								
	คุณภาพโดยรวม	ความเข้าใจในเนื้อหา	อารมณ์	การใช้ภาษา	อวัสัย-ภาวสัย	เสียง	เสียงมนุษย์-เสียงสังเคราะห์	จิตจ้อ Presence	Eye Tracking
ชั้นที่ 1		✓	✓						
ชั้นที่ 2			✓			✓			
ชั้นที่ 3	✓	✓							
ชั้นที่ 4	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
ชั้นที่ 5			✓	✓	✓				
ชั้นที่ 6			✓				✓		
ชั้นที่ 7			✓				✓		
ชั้นที่ 8		✓	✓	✓	✓			✓	
ชั้นที่ 9	✓	✓				✓			
ชั้นที่ 10	✓	✓	✓	✓	✓				
ชั้นที่ 11			✓			✓			
ชั้นที่ 12		✓	✓						✓
ชั้นที่ 13		✓	✓						
รวม	4	8	11	4	4	4	2	1	1

และหากนำประเด็นที่ศึกษาทั้งหมดมาจัดประเภท จะพบว่าสามารถแบ่งได้เป็น 7 ประเภท ได้แก่ คุณภาพของเสียงบรรยายภาพ ความเข้าใจเนื้อหา รายการของผู้ใช้สื่อ จิตและอารมณ์ของผู้ใช้สื่อ การใช้ภาษา อวัสัย-ภาวสัย เสียงโดยรวม (sound) ของรายการที่มีเสียงบรรยายภาพ และการใช้เทคโนโลยีผลิตเสียงบรรยายภาพ รายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ตารางสังเคราะห์ประเภทของประเด็นการวิจัย

ลำดับ	ประเด็นการวิจัย	ประเภทของประเด็น
1	คุณภาพโดยรวม	1. คุณภาพของเสียงบรรยายภาพ
2	ความเข้าใจในเนื้อหา	2. ความเข้าใจเนื้อหารายการของผู้ใช้สื่อ
3	อารมณ์	3. จิตและอารมณ์ของผู้ใช้สื่อ
4	Presence	
5	การใช้ภาษา	4. การใช้ภาษา
6	อัตวิสัย-ภาววิสัย	5. อัตวิสัย-ภาววิสัย
7	เสียง	6. เสียง (sound) ของรายการที่มีเสียงบรรยายภาพ
8	เสียงมนุษย์-เสียงสังเคราะห์	7. การใช้เทคโนโลยีผลิตเสียงบรรยายภาพ
9	Eye tracking test	

รายการและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

สำหรับรายการที่ใช้ในการศึกษาวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่จะตัดคลิปรายการหรือภาพยนตร์มาช่วงเวลาหนึ่ง (เช่น งานของ Fernández et al., 2015; ภัทธีรา สารากรบริรักษ์, 2559; Caro, 2015; Caro, 2016; Di Giovanni, 2014) ซึ่งทำให้ประหยัดเวลาในการศึกษาและสามารถเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมงานวิจัยได้ทันทีหลังคลิปจบ ทำให้ยังไม่ลืมนี้อาหารายการและเสียงบรรยายภาพที่ได้รับฟังไป

ทั้งนี้ ผู้เขียนพบว่า ไม่มีเกณฑ์ตายตัวในการกำหนดจำนวนคลิปให้กลุ่มตัวอย่าง/ผู้เข้าร่วมวิจัยชม โดยพบว่า มีคลิปตั้งแต่ 2 คลิป ไปจนถึง 15 คลิป อย่างไรก็ตาม การเปิดคลิปให้กลุ่มตัวอย่าง/ผู้เข้าร่วมวิจัยชมนั้น มีทั้งการเลือกเปิดเพียงบางคลิปหรือเปิดทุกคลิปที่เตรียมมา เช่น งานของ ภัทธีรา สารากรบริรักษ์ (2558) ที่เปิดคลิป ทั้ง 14 คลิปให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้ชม งานของ Caro (2016) ที่เปิดคลิปให้กลุ่มทดลองชม กลุ่มละ 12 คลิปจาก 15 คลิป ขณะที่บางงานวิจัย

จะออกแบบการวิจัยโดยสุ่มคลิปที่มีความเท่าเทียมกันให้กลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มทดลองได้รับชม โดยจะใช้เพียง 2-3 คลิปต่อ 1 กลุ่ม เพื่อให้ผู้ชมรู้สึกล้าจนเกินไป (เช่น งานของ Fernández-Torné and Matamala, 2015)

อีกวิธีหนึ่งคือ การใช้ภาพยนตร์หรือรายการที่จบในตอนให้กลุ่มตัวอย่างได้ชมจนจบ ซึ่งมีทั้งบริบทที่เป็นธรรมชาติ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกชมรายการได้เองในเวลาและสถานที่ที่สะดวก เช่น ที่บ้าน หรือที่ทำงาน (เช่น งานของ Pettitt et al., 1996; Naraine and Whitfield, 2018) และบริบทที่จัดกระทำขึ้น (เช่น งานของ ริ้ธวัช เจนวัชรลักษณ์, 2554) วิธีนี้จะทำให้ผู้ชมได้ชมเนื้อเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ และสามารถประมวลเนื้อหาบทกับประสบการณ์ของตนร่วมไปกับเสียงบรรยายภาพอย่างเป็นธรรมชาติ และเป็นบริบทที่เป็นจริงหรือเสมือนจริง แต่ก็เป็นไปได้ว่า หากผู้วิจัยถามคำถามในเรื่องความจำหรือความเข้าใจ ผู้ตอบอาจจะหลงลืมเนื้อหาไปได้หากต้องชมรายการขนานยาว

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้รับสารนั้น พบว่า สามารถใช้ได้ทั้งแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต และการวัดทางกายภาพ เช่น การวัดอัตราการเต้นของหัวใจ (เช่น งานของ Caro, 2015 และ Caro, 2016) ทั้งนี้ การวัดอัตราการเต้นของหัวใจมักใช้ร่วมกับการวัดอารมณ์ โดยเฉพาะเมื่อต้องชมภาพยนตร์ที่มีฉากตื่นเต้น สยองขวัญ เร้าใจ สามารถนำอัตราการเต้นของหัวใจ มาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลจากแบบสอบถามได้

สำหรับรูปแบบเครื่องมือที่นิยมมากที่สุด คือ การใช้แบบสอบถาม โดยเฉพาะการวัดเกี่ยวกับอารมณ์ ผู้วิจัยมักใช้แบบสอบถามทางจิตวิทยาโดยเลือกมาตรวัดทางจิตวิทยาที่มีอยู่แล้วเป็นบางข้อหรือทั้งชุดมาใช้ในการวิจัย (เช่น งานของ Caro, 2016; Walczak and Fryer, 2017; Walczak and Fryer, 2018) การใช้แบบสอบถามทำให้ได้รับข้อมูลที่สามารถนำกลับมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางสถิติได้สะดวก แต่ในการเก็บข้อมูลก็จำเป็นต้องมีผู้ช่วยวิจัยในการช่วยอ่านแบบสอบถาม เนื่องจากการวิจัยผู้รับสารในเรื่องเสียงบรรยายภาพมักทำกับคนพิการทางการเห็น ซึ่งอาจไม่สามารถทำแบบสอบถามด้วยการเขียนเองได้ หาก

เป็นคนที่ตาบอดสนิทหรือสายตาเลือนรางมาก หรือหากให้ตอบด้วยคอมพิวเตอร์ ก็อาจมีบางคนที่ไม่คุ้นเคยกับเทคโนโลยี

ส่วนการสนทนากลุ่มนั้น แม้จะมีการใช้น้อย แต่ก็พบว่า ในการวิจัยของไทยในการศึกษาคั้งนี้ทั้งสองงาน (ธีรวัช เจนวัชรลักษณ์, 2554 และภัทธีรา สารากรบริรักษ์, 2559) ต่างใช้วิธีนี้ในการวิจัย ซึ่งอาจอนุมานได้ว่า การใช้การสนทนากลุ่มทำให้ผู้ตอบได้มีปฏิสัมพันธ์กัน และได้รับการถกเถียงพุดคุยกันในแต่ละประเด็นทำให้ได้รับความคิดเห็นที่หลากหลาย สำหรับงานของธีรวัชซึ่งศึกษากับเด็กอายุ 7-9 ปี จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้วิจัยจะต้องสร้างความเป็นกันเองและพุดคุยซักถาม การสนทนากลุ่มจึงน่าจะทำให้ได้รับคำตอบจากเด็กๆ ได้ง่ายกว่าทั้งในแง่ของความเข้าใจคำถามและการสร้างความคุ้นเคย

สำหรับรายการและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้รับสารเรื่องเสียงบรรยายภาพจากงานวิจัยทั้ง 13 ชิ้น สามารถสังเคราะห์ให้ได้ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ตารางสังเคราะห์รายการและเครื่องมือที่ใช้

บทความ	รายการ			เครื่องมือ				
	คลิป (จำนวน)	รายการ เต็ม (จำนวน)	เลือกชม ได้อย่าง อิสระ	แบบสอบถาม	แบบ การ สนทนา กลุ่ม	แบบ สัมภาษณ์	การ สังเกต	การวัด ทาง ชีวภาพ
ชิ้นที่ 1	-	1	-	✓				
ชิ้นที่ 2	4	-	-	✓				
ชิ้นที่ 3		>1	✓			✓		
ชิ้นที่ 4	14	-	-		✓			
ชิ้นที่ 5	15	-	-	✓				✓
ชิ้นที่ 6			-	✓				
ชิ้นที่ 7	4	-	-	✓				
ชิ้นที่ 8	2	-	-	✓				

ตารางที่ 6 ตารางสังเคราะห์รายการและเครื่องมือที่ใช้ (ต่อ)

บทความ	รายการ			เครื่องมือ				
	ศิลป์ (จำนวน)	รายการ เต็ม (จำนวน)	เลือกชม ได้อย่าง อิสระ	แบบสอบถาม	แบบ การ สนทนา กลุ่ม	แบบ สัมภาษณ์	การ สังเกต	การวัด ทาง ชีวภาพ
ชั้นที่ 9	-	>1	✓	✓	✓			
ชั้นที่ 10	-	8	-	✓				
ชั้นที่ 11	15	-	-	✓				✓
ชั้นที่ 12	2	-	-	✓				
ชั้นที่ 13	-	3	-		✓		✓	
รวม	-	-	2	10	3	1	1	2

อภิปรายผล

การวิจัยผู้รับสารในประเด็นเสียงบรรยายภาพกำลังพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีนักวิจัยและนักวิชาการทำวิจัยในประเด็นที่หลากหลายและมีการออกแบบงานวิจัยด้วยวิธีการใหม่ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้มากขึ้น ในส่วนของการอภิปรายผลนี้จะแบ่งออกเป็นรูปแบบการวิจัยและกลุ่มตัวอย่าง ประเด็นที่ศึกษา รายการและเครื่องมือที่ใช้ ดังนี้

รูปแบบการวิจัยและกลุ่มตัวอย่าง

จากงานวิจัยจำนวน 13 ชิ้น พบว่า มี 9 ชิ้น หรือเกินครึ่งหนึ่งใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง และมีแนวโน้มในอนาคตจะมีการวิจัยเชิงทดลองมากขึ้นอีก ประเด็นนี้น่าสนใจ เพราะงานวิจัยผู้รับสารที่เป็นกระแสหลัก มักใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณด้วยการสำรวจความคิดเห็นของผู้รับสาร โดยใช้แบบสอบถามหรือใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์หรือการสนทนากลุ่ม แต่เมื่อเป็นการวิจัยผู้รับสารเรื่องเสียงบรรยายภาพซึ่งมักเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่พิจารณาการเห็น

กลับนิยมใช้วิธีวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งเป็นวิธีในจุดยืนแบบปฏิฐานนิยม การออกแบบการวิจัยเชิงทดลองจึงมักมีการวัดผลก่อนและหลัง มีการแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมวิจัย มีการจัดกระทำบางอย่าง และมีสิ่งเร้า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวิจัยเชิงทดลองกับคนพิการทางการเห็นเป็นวิธีที่สะดวก ไม่ต้องกังวลเรื่องข้อคำถามมีความซับซ้อน และการให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเองด้วยการเขียนหรือการพิมพ์ ซึ่งอาจไม่สะดวกหากกลุ่มตัวอย่างตาบอดสนิทหรือสายตาเลือนรางมาก และหากคนพิการทางการเห็นไม่สามารถเขียนเองได้แล้วใช้วิธีตอบเป็นอักษรเบรลล์ ผู้วิจัยก็อาจไม่มีความรู้ในการอ่าน และอาจต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมในการถอดข้อมูลออกมาเป็นตัวอักษร หากใช้วิธีส่งแบบสอบถามให้ตอบออนไลน์ ก็อาจมีคนพิการทางการเห็นบางกลุ่มที่ไม่คุ้นเคยกับการตอบผ่านคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์มือถือ ยิ่งหากมีคลิปให้ชมหรือฟังด้วย ก็อาจทำให้แบบสอบถามออนไลน์มีความซับซ้อนมากขึ้น จึงพบว่า การวิจัยเชิงทดลองกลายเป็นวิธีที่ตอบโจทยในแง่การวิจัยผู้รับสารที่ทำให้ผู้วิจัยแน่ใจได้ว่า จะได้รับข้อมูลที่ครบถ้วนตรงตามวัตถุประสงค์ และยังสามารถควบคุมตัวแปรแทรกได้อีกด้วย

อย่างไรก็ดี การจะจัดกลุ่มว่างานวิจัยชิ้นใดเป็นงานวิจัยเชิงทดลองหรือไม่เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เนื่องจากงานวิจัยหลายชิ้นไม่ได้มีการระบุอย่างชัดเจนว่าใช้การวิจัยในรูปแบบใด อีกทั้งการใช้วิธีเชิงทดลองมีหลากหลาย ประกอบกับการผสมผสานวิธีเชิงคุณภาพและวิธีการใหม่ๆ เข้ามาใช้ จึงมีข้อสังเกตว่า การแยกแยะอย่างชัดเจนว่า งานวิจัยชิ้นใดใช้รูปแบบวิธีวิจัยแบบใดอาจไม่ใช่สิ่งจำเป็น แต่การได้มาซึ่งวิธีวิจัยที่จะตอบคำถามนำวิจัยได้ น่าจะเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยต้องใส่ใจมากกว่า เช่นเดียวกับเรื่องขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีเกณฑ์ชัดเจนว่าควรเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่จำนวนเท่าใด เพราะพบว่า มีงานวิจัยที่มีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคนพิการทางการเห็นจำนวนเป็นร้อยคน และมียานวิจัยที่เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างไม่ถึง 10 คน ดังนั้น การเก็บข้อมูลจำนวนมากหรือน้อยอาจจะไม่ใช่ว่าประเด็นสำคัญ หากสามารถตอบคำถามนำวิจัยที่ตั้งไว้และนำผลการศึกษามาวิเคราะห์ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเสียงบรรยายภาพได้

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยผู้รับสารเรื่องเสียงบรรยายภาพ ผู้วิจัยมักเน้นไปที่กลุ่มตัวอย่างที่พิการทางการเห็น เพราะเป็นกลุ่มหลักที่เป็นผู้ใช้สื่อ แต่ก็มีรูปแบบใหม่ๆ เช่น การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ไม่พิการทางการเห็นในบางประเด็น หรือการจัดกระทำกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่พิการทางการเห็น เพื่อมาสร้างเสียงบรรยายภาพหรือเปรียบเทียบความคิดเห็นกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่พิการทางการเห็น นับเป็นวิธีที่ได้รับความสนใจจากนักวิจัยไม่น้อย

ทั้งนี้ ในการวิจัยผู้รับสารที่เน้นไปที่กลุ่มคนพิการทางการเห็น สามารถจัดแบ่งกลุ่มคนพิการทางการเห็นเป็นกลุ่มย่อยหรือจะไม่แบ่งกลุ่มก็ได้ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้วิจัย เช่น หากต้องการทราบความคิดเห็นที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะหรือระดับการเห็นที่แตกต่างกัน ก็จำเป็นต้องแบ่งกลุ่มคนพิการทางการเห็น เช่น เป็นกลุ่มที่ตาบอดตั้งแต่กำเนิด-กลุ่มที่ตาบอดในภายหลัง กลุ่มที่สายตาเลือนราง-กลุ่มที่ตาบอดสนิท หรืออาจแบ่งตามอายุ ตามเจนเนอเรชัน (generation) เพื่อดูความแตกต่างทางความคิดต่อประเด็นใดประเด็นหนึ่ง แต่หากต้องการศึกษาความต้องการของกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำไปทำเป็นแนวทางหรือมาตรฐานในการผลิตเสียงบรรยายภาพ ก็สามารถเก็บข้อมูลจากคนพิการทางการเห็นโดยไม่แบ่งกลุ่มได้เช่นกัน เพื่อให้ทราบความต้องการในภาพรวม เพราะแม้จะไม่แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มย่อยๆ แต่เมื่อคนพิการทางการเห็นได้รับฟังเสียงบรรยายภาพแล้วตีความออกมาเป็นชุดความคิดของตนย่อมมีความคิดเห็นที่หลากหลาย เมื่อนำมาประมวลผลร่วมกันก็จะทำให้ได้ข้อมูลชุดหลักที่จะนำไปพัฒนาเสียงบรรยายภาพต่อไป ดังที่ Remael et al. (2015) ได้เคยกล่าวไว้ว่า เมื่อผู้ใช้สื่อได้ใช้เสียงบรรยายภาพ ผู้ใช้สื่อจะประกอบสร้างเรื่องราวขึ้นมาใหม่จากการได้ยินเนื้อหา เสียงของรายการโดยรวม แล้วประยุกต์เข้ากับความรู้และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล และเมื่อนำความคิดเห็นมารวมกัน ก็จะได้ความคิดเห็นชุดหนึ่งที่นำมาใช้ต่อยอดต่อไปได้

อย่างไรก็ดี Chmiel and Mazur (2016) ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า ในบางครั้งการให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นแบบอัตวิสัย เช่น การระบุความชอบ-ไม่ชอบ ก็อาจทำให้ไม่สามารถสรุปข้อมูลได้ และการวิจัยผู้รับสารในเรื่องเสียงบรรยายภาพ

น่าจะเน้นไปที่การขอความคิดเห็นว่า ทำอย่างไรงานจึงจะสมบูรณ์ หรือให้ตอบคำถามที่วัดความรู้ความเข้าใจมากกว่า ในประเด็นนี้ผู้เขียนในฐานะที่เคยทำการวิจัยผู้รับสารเรื่องเสียงบรรยายภาพมาก่อน และเห็นด้วยว่าในบางประเด็นไม่สามารถหาข้อสรุปได้ แต่ก็อาจเป็นไปได้ว่า เพราะผู้วิจัยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างยังไม่มากพอที่จะสามารถสรุปเป็นข้อมูลที่ชัดเจนได้ หรืออาจเป็นไปได้ว่า ในประเด็นนั้นๆ ความต้องการของกลุ่มตัวอย่างมีความหลากหลายตามลักษณะและระดับของการมองเห็น หรืออาจมีปัจจัยด้านอายุและประสบการณ์ชีวิตเข้ามาเกี่ยวข้องก็เป็นได้ การเลี้ยงไม่ถามความชอบ-ไม่ชอบแล้วขอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงเสียงบรรยายภาพหรือทดสอบความเข้าใจแทนอาจเป็นวิธีหนึ่ง อย่างไรก็ตาม คงต้องพิจารณาวัตถุประสงค์ของการวิจัยในแต่ละงานว่า ต้องการศึกษาอะไร และควรออกแบบการวิจัยให้ตอบโจทย์วัตถุประสงค์และคำถามนำวิจัยที่ตั้งไว้ให้มากที่สุด และหากไม่ได้ข้อสรุปจากประเด็นดังกล่าวจริงๆ ก็เป็นไปได้ว่า ประเด็นนั้นเป็นเรื่องที่ไม่สามารถหาข้อสรุปได้

ในอีกไม่กี่สิบปีข้างหน้า หนึ่งในหกของประชากรโลกจะอายุเกิน 65 ปี และจำนวนคนที่อายุเกิน 80 ปี จะเพิ่มขึ้นเป็น 3 เท่าจาก 143 ล้านคนในปี 2019 เป็น 426 ล้านคนในปี 2050 (United Nations, 2019) ดังนั้น การวิจัยผู้รับสารแต่เพียงกลุ่มตัวอย่างที่พิจารณาการเห็นอาจจะไม่เพียงพอ เพราะผู้สูงอายุจะเข้ามามีบทบาทในการใช้เสียงบรรยายภาพมากขึ้นในฐานะผู้ใช้สื่อที่อาจต้องการตัวช่วยในการชมรายการขณะปฏิบัติภารกิจใดๆ หรืออาจเป็นเพราะการมีปัญหาด้านการมองเห็นที่เพิ่มมากขึ้น การวิจัยผู้รับสารเรื่องเสียงบรรยายภาพในอนาคตจึงควรพิจารณาการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างสูงอายุหรือกลุ่มผู้ใช้สื่ออื่นๆ เพื่อให้ได้รับผลสะท้อนกลับ (feedback) ที่ครอบคลุมผู้ใช้ทุกกลุ่มด้วย

ประเด็นการวิจัย

ในการวิจัยผู้รับสารเรื่องเสียงบรรยายภาพ มักเน้นศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้สื่อในด้านอารมณ์ความรู้สึกและความเข้าใจในเนื้อหารายการ ซึ่งนำไปใช้เป็นข้อมูลในการผลิตเสียงบรรยายภาพให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้สื่อได้

และเนื่องจากในฝั่งยุโรป เสียงบรรยายภาพอยู่ในร่มของการแปลภาพและเสียง (audiovisual translation) จึงมักมีการศึกษาในประเด็นการใช้ภาษา การเล่าเรื่อง ความเป็นอัตวิสัยและภววิสัยของผู้เขียนบทเสียงบรรยายภาพ เป็นต้น

สำหรับประเด็นอัตวิสัย-ภววิสัย นั้น ได้รับความสนใจจากนักวิจัย เพราะในแนวทางการผลิตเสียงบรรยายภาพที่เป็นมาตรฐานของหลายประเทศ เน้นย้ำให้ผลิตเสียงบรรยายภาพอย่างเป็นภววิสัย กล่าวคือ ให้บรรยายอย่างตรงไปตรงมาตามภาพที่เห็น ไม่ใส่ความคิดเห็น เลี่ยงการบรรยายสรุปความ เพื่อให้เห็นลักษณะที่เกิดขึ้นในภาพจริงๆ ว่าเป็นเช่นไร ประเด็นนี้ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตว่า เป็นเพราะแนวนโยบายเกี่ยวกับคนพิการทางการเห็นมีจุดเริ่มต้นจาก “ความเสมอภาค” (equity) ดังนั้น การผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพจึงเป็นการผลิตเพื่อให้คนพิการทางการเห็นเข้าถึงสื่อที่มีภาพได้เท่าเทียมกับคนที่ไม่พิการ อย่างไรก็ตาม ทัศนคติ ความเสมอภาคดังกล่าวไม่ได้เกิดจากการป้อนข้อมูลจนไม่เหลือพื้นที่ให้คนพิการทางการเห็นได้จินตนาการเอง ดังนั้น ในแนวทางการผลิตเสียงบรรยายภาพจากหลายแหล่งจึงแนะนำให้บรรยายเพียงเท่าที่ตาของคนเขียนบทเห็น แต่ในการผลิตจริง เสียงบรรยายภาพจะต้องบรรยายในช่องว่างของเสียงที่มีจำกัด อีกทั้งการบรรยายในลักษณะภววิสัยอาจทำให้การเล่าเรื่องไม่กลมกลื่นไปกับพล็อต คือไม่สอดคล้องไปกับคอนเซ็ปต์โดยรวมของรายการ ทั้งๆ ที่เสียงบรรยายภาพที่ดีควรสามารถเชื่อมโยงรายละเอียดไปสู่คอนเซ็ปต์โดยรวมได้ (Holsanova, 2016) จึงมีงานวิจัยหลายชิ้นที่ทดลองเขียนบทเสียงบรรยายภาพด้วยวิธีใหม่ในรูปแบบสร้างสรรค์ที่ขัดกับขนบเดิม เช่น การใช้ภาษาที่เล่าเรื่องและแสดงอารมณ์มากขึ้น หรือการใส่คำศัพท์ด้านงานภาพ (camera work) ในเสียงบรรยายภาพ เพื่อทดลองสิ่งใหม่ๆ อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อเสียงบรรยายภาพต่อไป

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นเกี่ยวกับการมองเห็นหน้าจอของคนไม่พิการทางการเห็นเมื่อชมภาพเคลื่อนไหว แล้วนำมาพล็อตจุด ที่เรียกว่า eye tracking จากนั้นนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการเขียนบทเสียงบรรยายภาพให้คนพิการทางการเห็น โดยให้รายละเอียดตามผลที่ได้ ประเด็นการศึกษานี้ก็ได้รับความสนใจอยู่ไม่น้อย เพราะผลการศึกษาบ่งชี้ว่า มีการให้รายละเอียดที่แตกต่างไปจากการเขียนบทเสียง

บรรยายภาพแบบปกติ และทำให้ผู้ใช้สื่อเข้าใจเนื้อหารายการมากขึ้น นับเป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์กับคนพิการทางการเห็น

ส่วนประเด็นเรื่องความเข้าใจในเนื้อหารายการนั้น ถือเป็นประเด็นอมตะที่ผู้วิจัยสามารถหยิบมาใช้ได้ตลอด และหากทำเป็นแบบทดสอบความเข้าใจเมื่อได้ชมรายการที่มีเสียงบรรยายภาพ ก็จะเป็นการวัดที่ได้ผลชัดเจน ดังเช่นที่ Chmiel and Mazur (2016) แนะนำว่า หากวัดความรู้ความเข้าใจเสียงบรรยายภาพจะทำให้ได้ผลการศึกษาที่ชัดเจนกว่าการให้ตอบแบบอัตวิสัย

สำหรับประเด็นการศึกษาใหม่ๆ มักเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว อาทิ การใช้เสียงสังเคราะห์ในการผลิตเสียงบรรยายภาพ ประเด็นนี้พัฒนาขึ้นด้วยเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ เพื่อช่วยให้การผลิตเสียงบรรยายภาพทำได้รวดเร็วขึ้นและประหยัดค่าใช้จ่ายมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาจากการวิจัยผู้รับสารจากงานวิจัย (เช่น Fernández-Torné and Matamala, 2015; Walczak and Fryer, 2018) ชี้ให้เห็นว่า ผู้ใช้สื่อที่พิการทางการเห็นชอบเสียงมนุษย์มากกว่าเสียงสังเคราะห์ ดังนั้น หากในอนาคตมีการพัฒนาเสียงสังเคราะห์ที่สามารถถ่ายทอดอารมณ์ได้เท่าเทียมกับเสียงมนุษย์ ก็นับเป็นเรื่องท้าทายและสามารถนำมาวิจัยผู้รับสารต่อไปได้เช่นกัน

รายการและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การมีรายการที่มีเสียงบรรยายภาพให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้ชม ทำให้ผู้วิจัยแน่ใจได้ว่า ผู้เข้าร่วมวิจัยจะได้ชมรายการนั้นจริงๆ ก่อนที่จะตอบแบบสอบถามสัมภาษณ์ สทนากลุ่ม หรือเก็บข้อมูลด้วยวิธีอื่นๆ ทั้งนี้การตัดตอนรายการมาเป็นบางช่วงดูจะได้รับความนิยมมากที่สุด เพราะทำให้ผู้เข้าร่วมวิจัยไม่เสียเวลาและถามได้ตรงประเด็นไปยังจุดที่ต้องการศึกษา แต่การชมรายการแบบเต็มก็เป็นทางเลือกที่แม้จะใช้เวลามากกว่า แต่ก็ทำให้เกิดความเป็นธรรมชาติ และทำให้ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถใช้เวลาตามจังหวะการทำความเข้าใจของตนเอง ซึ่งจะได้ผลการศึกษาที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้สื่อ อย่างไรก็ตาม หากผู้วิจัยถามคำถามตอนจบรายการ ก็อาจเป็นไปได้ว่า ผู้เข้าร่วมวิจัยอาจจะลืมบางประเด็นไปทั้งในเรื่องเนื้อหาและคุณภาพของเสียงบรรยายภาพ

ทั้งนี้ Chmiel and Mazur (2016) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า การใช้คลิปที่ตัดตอนมากับการให้ชมรายการจนจบ อาจทำให้ผู้ใช้สื่อประมวลผลข้อมูลต่างกัน และทำให้มีคำถามเรื่องความสมเหตุสมผลทางนิเวศ (ecological validity) ของงานวิจัยเกิดขึ้นได้ ดังนั้น ผู้วิจัยที่ทำวิจัยผู้รับสารเรื่องเสียงบรรยายภาพ คงต้องเข้าใจว่า จะใช้วิธีตัดตอนรายการมา หรือจะให้ชมรายการจนจบ เพราะแต่ละวิธีก็มีข้อดีข้อเสียต่างกัน ทั้งนี้ต้องยึดวัตถุประสงค์และประเด็นที่ศึกษาเป็นสำคัญ บางประเด็นอาจใช้คลิปสั้นสะดวกกว่า เพราะจะถามได้อย่างตรงจุด แต่หากต้องการศึกษาในบรรยากาศที่สมจริงก็ควรใช้รายการขนาดยาว โดยอาจให้ผู้ชมเลือกชมในเวลาที่สะดวก-ในเวลาที่มีการออกอากาศจริง หรืออาจเชิญมาให้ชมพร้อมกันในสถานที่ที่จัดไว้ เช่น โรงภาพยนตร์

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้รับสารนั้น มีทั้งเครื่องมือแบบดั้งเดิม เช่น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต แต่ที่น่าสนใจคือ มีการวัดทางกายภาพ เช่น การวัดอัตราการเต้นของหัวใจเพื่อมาศึกษาในเรื่องอารมณ์ ทำให้เห็นว่าการวิจัยผู้รับสารในเรื่องเสียงบรรยายภาพนั้นสามารถบูรณาการศาสตร์อื่น นำมาออกแบบเครื่องมือในการวิจัยให้ตอบรับกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้

ข้อจำกัดของการศึกษารั้งนี้

1. การแบ่งประเภททำงานวิจัยขึ้นใดเป็นงานวิจัยผู้รับสาร ยังมีความทับซ้อนกัน เช่น กุลนารี เสือโรจน์ (2563) มิได้จัดประเภทงานวิจัยของ ธีรวัช เจนวัชรลักษณ์ (2554) ว่าเป็นการวิจัยผู้รับสาร แต่เป็นงานวิจัยในมุมมองของผู้ผลิตสารที่ส่งต่อความหมายไปยังผู้รับสาร (The Meeting of Minds Perspective) ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Holsanova (2016) ที่แบ่งแนวทางการศึกษาเสียงบรรยายภาพตามแนวคิดเชิงการเรียนรู้ (cognitive approach) ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) The Production Perspective ศึกษาผู้ผลิตเสียงบรรยายภาพในฐานะผู้ส่งสาร (2) The Reception Perspective ศึกษากลุ่มผู้รับสารในฐานะผู้ใช้สื่อ และ (3) The Meeting of Minds Perspective ศึกษาการส่งต่อความหมายระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารที่เป็นคนพิจารณาการเห็น

ขณะที่ผู้เขียนมองว่า แม้งานของ ธีรวัช เจนวัชรลักษณ์ จะส่งต่อความหมายไปยังผู้รับสารแต่ก็ยังคงอยู่ในร่มของงานวิจัยผู้รับสารเช่นกัน

2. งานวิจัยในหลายๆ ประเทศ ไม่ได้เขียนเป็นภาษาอังกฤษ ทำให้ผู้เขียนไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลเหล่านั้นได้

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสรุปได้ว่า มีแนวทางในการวิจัยผู้รับสารเรื่องเสียงบรรยายภาพ 2 แนวทาง คือแนวทางแบบดั้งเดิมและแนวทางแบบสร้างสรรค์ สำหรับแนวทางแบบดั้งเดิม มักให้ชมคลิปภาพยนตร์หรือรายการที่มีเสียงบรรยายภาพแล้วใช้เครื่องมือ เช่น แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกต เพื่อเก็บข้อมูลในประเด็นต่างๆ แนวทางที่ได้รับความนิยมมากคือ งานวิจัยเชิงทดลองกับกลุ่มผู้ใช้สื่อจำนวนหนึ่ง แล้วใช้แบบสอบถามเพื่อให้ผู้ใช้สื่อแสดงความคิดเห็น เช่น ความประทับใจ ความชอบ ความเข้าใจในเสียงบรรยายภาพ หรือประเด็นอื่นๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ส่วนแนวทางแบบสร้างสรรค์ คือ แนวทางที่นักวิจัยต้องการทดลองศึกษาในประเด็นที่มีข้อสงสัย เช่น ต้องการศึกษาการเขียนบทเสียงบรรยายภาพแบบ “เล่าเรื่อง” เปรียบเทียบกับการเขียนบทแบบ “ดั้งเดิม” ที่เน้นความเป็นภววิสัย นอกจากนี้ยังมีการบูรณาการศาสตร์อื่นๆ เช่น วิทยาการคอมพิวเตอร์ วิทยาศาสตร์สุขภาพ เข้ามาประยุกต์ใช้ในการวิจัยผู้รับสาร ซึ่งถือเป็นมิติใหม่ที่พัฒนาไปตามเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว

ทั้งนี้ ผู้เขียนสามารถสรุปเป็นแบบจำลองได้ดังนี้

ภาพที่ 1 สรุปแบบจำลองการวิจัยผู้รับสารเรื่องเสียงบรรยายภาพ

สำหรับแนวทางแบบสร้างสรรค์นั้น มิใช่ว่าจะใช้วิธีใหม่ๆ แต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังคงมีการใช้เครื่องมือแบบการวิจัยในแนวทางแบบดั้งเดิมด้วย ดังนั้นจึงยังคงมีการใช้แบบสอบถามในการวัดความคิดเห็น ความรู้สึก หรืออารมณ์ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังพบงานวิจัยที่ใช้ทั้งวิธีเชิงทดลองและวิธีเชิงคุณภาพผสมผสานกัน ทั้งที่ดั้งเดิมนั้นการวิจัยเชิงทดลองจัดอยู่ในประเภทของการวิจัยเชิงปริมาณเพราะมีฐานคิดแบบวิทยาศาสตร์ แต่ผู้วิจัยก็สามารถออกแบบการวิจัยโดยนำวิธีการเชิงคุณภาพมาใช้ประกอบเป็นทางเลือกได้เช่นกัน

นอกจากนี้ยังพบว่า งานวิจัยผู้รับสารในช่วงเริ่มแรกที่เป็นช่วงทดลองผลิตเสียงบรรยายภาพมักศึกษากับคนพิการทางการเห็น โดยศึกษาในประเด็นความชอบ ความยากง่ายในการชม ความเข้าใจ ทำให้ได้รับผลการศึกษาที่เน้นย้ำให้เห็นความสำคัญของการมีเสียงบรรยายภาพว่าเป็นสื่อที่มีประโยชน์ต่อ

คนพิการทางการเห็น ต่อมาเมื่อมีการนำผลการศึกษามาพัฒนาเป็นแนวทางการผลิตเสียงบรรยายภาพ และมีการผลิตเสียงบรรยายภาพมากขึ้น ก็ส่งผลให้นักวิชาการและนักวิจัยทำวิจัยผู้รับสารในประเด็นที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น และยังมีการศึกษาโดยนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

อย่างไรก็ดี เนื่องจากการศึกษาเสียงบรรยายภาพในบริบทของประเทศแถบยุโรป อยู่ในสาขาด้านการแปลภาพและเสียง (audiovisual translation) ประเด็นในการวิจัยผู้รับสารจึงมุ่งเน้นไปที่การใช้ภาษา การเล่าเรื่อง ความเข้าใจอารมณ์ เป็นหลัก โดยประเด็นที่ยังมีการศึกษาน้อยคือเรื่องเสียง ทั้งเสียงโดยรวมและการลงเสียงบรรยายภาพ รวมถึงการศึกษาเฉพาะตระกูลรายการ เช่น รายการสำหรับเด็ก รายการกีฬา เป็นต้น จึงเป็นประเด็นที่นำศึกษาวิจัยเพิ่มเติม ส่วนวิธีการ เครื่องมือ การออกแบบกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยสามารถคิดค้นและใช้วิธีการออกแบบใหม่ๆ รวมถึงใช้เทคโนโลยี เช่น ปัญญาประดิษฐ์ มาช่วยในการทำวิจัย เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ด้วยวิธีการที่หลากหลายได้อย่างสร้างสรรค์

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กุลนารี เสือโรจน์ (2558), *การวิจัยถอดบทเรียนหลักการเขียนบทเสียงบรรยายภาพรายการอาหารทางโทรทัศน์เพื่อคนพิการทางการเห็น*, กรุงเทพฯ: คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. (2563) "แนวคิดการศึกษาเสียงบรรยายภาพสำหรับสื่อโทรทัศน์", *วารสารศาสตร์*, 13(3): 188-188.
- กุลนารี เสือโรจน์ และมนต์ศักดิ์ ชัยวีระเดช (2558), รายงานผลการเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่มตัวแทนผู้พิการทางการเห็นในรายการโทรทัศน์ที่มีสื่อเสียงบรรยายภาพ (*Audio Description*), โครงการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพเพื่อการเข้าถึงกลุ่มคนพิการทางการเห็น คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธีรวัช เจนวัชรรักษ์ (2554), *การสร้างออดิโอเดสคริปต์ขึ้นในภาพยนตร์การ์ตูนเพื่อเด็กพิการทางการมองเห็น*, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรวัช เจนวัชรรักษ์ และคณะ (2562), "สถานการณ์ปัจจุบันของเสียงบรรยายภาพ สำหรับรายการโทรทัศน์ในประเทศไทย", *มนุษยศาสตร์วิชาการ*, 26(1): 286-314.
- ภัทริรา สารากรบริรักษ์ (2558), *เสียงบรรยายภาพที่ผู้พิการทางการเห็นต้องการ*, กรุงเทพฯ: คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. (2559), "เสียงบรรยายภาพที่คนพิการทางการเห็นต้องการ", *วารสารศาสตร์*, 9(2): 168-168.
- อารดา ครุจิต (2558), *การศึกษาหลักการในการผลิตเสียงบรรยายภาพในรายการโทรทัศน์สำหรับคนพิการทางการเห็น*, กรุงเทพฯ: คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาษาอังกฤษ

- Braun, S. (2008), "Audio Description Research: State of the Art and Beyond", *Translation Studies in the New Millennium*, 6: 14-30.
- Caro, M. (2015), "The Emotional Experience of Films: Does Audio Description Make a Difference?", *The Translator*, 21(1): 68-94.
- _____. (2016), "Testing Audio Narration: The Emotional Impact of Language in Audio Description", *Perspectives*, 24(4): 606-634.
- Chmiel, A. and Mazur, I. (2016), "Researching Preferences of Audio Description Users—Limitations and Solutions", *Across Languages and Cultures*, 17(2): 271-288.
- Di Giovanni, E. (2014), "Visual and Narrative Priorities of the Blind and Non-Blind: Eye Tracking and Audio Description", *Perspectives*, 22(1): 136-153.

- Fernández-Torné, A. and Matamala, A. (2015), "Text-to-Speech vs. Human Voiced Audio Descriptions: A Reception Study in Films Dubbed into Catalan", *The Journal of Specialised Translation*, 24: 61-88.
- Fernández, E. et al. (2015), "Cross-Fertilization between Reception Studies in Audio Description and Interpreting Quality Assessment: The Role of the Describer's Voice", in *Audiovisual Translation in a Global Context*, London: Palgrave Macmillan.
- Hättich, A. and Schweizer, M. (2020), "I Hear What You See: Effects of Audio Description Used in a Cinema on Immersion and Enjoyment in Blind and Visually Impaired People", *British Journal of Visual Impairment*, 38(3): 284-298.
- Holsanova, J. (2016), "A Cognitive Approach to Audio Description", in *Researching Audio Description*, London: Palgrave Macmillan.
- Lopez, M. et al. (2018), "Audio Description in the UK: What Works, What Doesn't, and Understanding the Need for Personalising Access", *British Journal of Visual Impairment*, 36(3): 274-291.
- Morley, D. and Brunsdon, C. (1999), *The Nationwide Television Studies*, London: Routledge.
- Onwuegbuzie, A. et al. (2012), "Qualitative Analysis Techniques for the Review of the Literature", *Qualitative Report*, 17: 56.
- Naraine, M. et al. (2018), "Impacts on Quality: Enjoyment Factors in Blind and Low Vision Audience Entertainment Ratings: A Qualitative Study", *PloS one*, 13(12).
- Pettitt, B. et al. (1996), "AUDETEL: Enhancing Television for Visually Impaired People", *British Journal of Visual Impairment*, 14(2): 48-52.
- Piper, M. (1988), "Audio Description: Pioneers Progress", *British Journal of Visual Impairment*, 6(2): 75-6.
- Ravindran, V. (2019), "Data Analysis in Qualitative Research", *Indian Journal of Continuing Nursing Education*, 20(1): 40.
- Remael, A. et al. (2015), *Pictures Painted in Words: ADLAB Audio Description Guidelines*, EUT: Edizioni Università di Trieste.
- Snyder, J. (2014), *The Visual Made Verbal*, Arlington: The American Council of the Blind.
- Walczak, A. and Fryer, L. (2017), "Creative Description: The Impact of Audio Description Style on Presence in Visually Impaired Audiences", *British Journal of Visual Impairment*, 35(1): 6-17.
- _____. (2018), "Vocal Delivery of Audio Description by Genre: Measuring Users' Presence", *Perspectives*, 26(1): 69-83.

สื่อออนไลน์

- Audio Description Coalition (2009), *Standards for Audio Description and Code of Professional Conduct for Describers*, retrieved 15 January 2020 from <http://audiodescriptioncoalition.org/standards.html>.
- Chmiel, A. and Mazur, I. (2012), *AD Reception Research: Some Methodological Considerations*, retrieved 15 January 2020 from https://www.researchgate.net/publication/277016707_AD_reception_research_Some_methodological_considerations/citation/download.
- Clark, J. (2007), *Standard Techniques in Audio Description*, retrieved 15 January 2020 from <http://joeclark.org/access/description/ad-principles.html>.
- Hall, S. (1973), "The 'Structured Communication' of Events", retrieved 15 January 2020 from http://epapers.bham.ac.uk/2960/1/Hall_SOP05_1973.pdf
- Independent Television Commission (2000), *ITC Guidance on Standards for Audio Description*, retrieved 15 January 2020 from http://audiodescription.co.uk/uploads/general/itcguide_sds_audio_desc_word3.pdf
- The American Council of the Blind (2010), *Audio Description Guidelines and Best Practices in Audio Description Project*, retrieved 15 January 2020 from <http://acb.org/adp/docs/AD-ACB-ADP%20Guidelines%203.1.doc>.
- UNITED NATIONS (2019), *World Population Prospects 2019*, retrieved 15 January 2020 from <https://population.un.org/wpp/Download/>.